

ONTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	<div style="border: 2px solid blue; padding: 5px; display: inline-block;"> ТУДНУСҚА </div>
«ОКМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 1 беті	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар			

**«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ
жанындағы медицина колледжі**

СИМУЛЯЦИЯЛЫҚ САБАҚТАРҒА АРНАЛҒАН ӘДІСТЕМЕЛІК НУСҚАУЛАР

Пәннің/модульдің атауы: «Фармакология, фармакотерапия және медициналық калькуляция»

Мамандығы: 09130100 «Мейіргер ісі»

Біліктілігі: 5AB09130101 - «Мейіргер ісінің колданбалы бакалавры»

Курс: 1

Семестр: 2

Қорытынды бақылау: емтихан

Барлық сағаттардың/кредиттердің жалпы сағат саны КЗ: 96/4

Шымкент, 2024

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИЯСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	77/11-1 (2024-2025) 48 бетің 2 беті

Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар құрастырған оқытушылар:

 Турсубекова Б.И.

 Фазылова Д.Қ.

09130100 – «Мейіргер ісі» мамандығы бойынша оқу жұмы жоспарының негізінде құрастырылды.

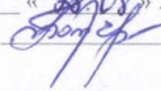
«Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы отырысында қаралды және ұсынылды.

Хаттама № 1 «27» 08 2024 ж.,

«Фармацевтикалық пәндер» кафедрасының менгерушісі Р.Е. Ботабаева

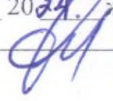
«Фармацевтикалық пәндер» ПЦК мәжілісінде қарастырылды.

Хаттама № 1 «28» 08 2024 ж.,

ПЦК төрайымы Р.Е. Ботабаева

«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжінің Әдістемелік кеңесі мәжілісінде мақұлданды.

Хаттама № 1 «29» 08 2024 ж.,

Әдістемелік кеңестің төрайымы Г.С.Рахманова

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 3 беті

5.1. Тақырып №1. Кіріспе. Жалпы рецептура.

5.2. Сабақтың мақсаты. Рецепт құрастырудың негізгі принциптерін және әртүрлі дәрілік формалардың ерекшеліктерін: қатты, жұмсақ, сұйық және инъекциялық формаларды оқып үйрену. Білім алушыларды жалпы рецептура және рецепт ережелерімен, сондай-ақ клиникалық тәжірибеде әртүрлі дәрілік формалардың сипаттамалары мен қолданылуымен таныстыру. Оларды өндіру ерекшеліктерін, дәрілік форманың әрбір түрінің артықшылықтары мен кемшіліктерін, сондай-ақ олардың дәрілік заттардың фармакокинетикасы мен фармакодинамикасына әсерін қарастырыңыз.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Білім алушыларды жалпы рецептпен, рецепттерді дайындау ережелерімен және олардың қажетті компоненттерімен таныстыру.
- Дәрілік формалардың негізгі түрлерін зерттеңіз: қатты (таблеткалар, капсулалар), жұмсақ (майлар, кремдер, суппозиторийлер), сұйық (ерітінділер, сироптар, инфузиялар), сондай-ақ инъекцияға арналған дәрілік формалар.
- Клиникалық жағдайға және пациенттің қалауына байланысты әртүрлі дәрілік формаларды қолдану ерекшеліктерін қарастыру.
- Дәрілік заттардың әртүрлі формаларының сіңімділігі, қолданудың қарапайымдылығы және тиімділігі бойынша артықшылықтары мен кемшіліктерін талдау.
- Инъекцияға арналған дәрілік формаларды дайындау процесін және оларды ағзаға енгізу ерекшеліктерін, оның ішінде ықтимал қауіптер мен асқынуларды зерттеу.
- Науқастың және оның ауруының жеке ерекшеліктерін ескере отырып, рецепттерді дұрыс дайындау және дәрілік формаларды таңдау дағдыларын дамыту.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары.

1. Фармакологияның анықтамасы және міндеттері.
2. Дәрілік зат, дәрілік түрлер, препараттар туралы түсінік.
3. Рецепт, оның құрылымы, рецептуралық бланкілердің түрлері.
4. Рецепттердің жазылу ережелері.
5. Рецепттурада берілетін қысқартулар
6. Улы, күшті әсерлі, наркотикалық дәрілердің жіберу нормалары.
7. Жазылым түрлері: ампулада, құтыларда. Бір реттік дозаны есептеу.
8. Әртүрлі дәрілік түрлер. Жазылым түрлері.
9. Қатты дәрілік түрлер туралы түсінік, жіктелуі.
10. Жұмсақ дәрілік түрлер туралы түсінік, жіктелуі.
11. Сұйық дәрілік түрлер туралы түсінік, жіктелуі.
12. Әртүрлі дәрілік түрлер. Көз пленкалары, аэрозольдер. Жазылым түрлері.

Қатты дәрілік түрлер

Рецепт түрінде жазу және улы заттардың дозасын тексеру:

1. Оймақгүл жапырақтарының ұнтақтары 0,2 12 дозада бер. 1 ұнтақтан күніне 3 рет.
2. Атропин сульфатының 0,0015 папаверин гидрохлоридінен фенобарбиталдан тепе-тең 0,2. Ұнтақ болғанға дейін араластыр. 10 дозада бер. 1 ұнтақтан күніне 3 рет.
3. 0,03 этилморфин гидрохлоридінің және 0,05 димедролдың 10 ұнтағын жазыңыз. Ішке қабылдау үшін, 1 ұнтақтан күніне 4 рет.
4. 0,01 эриниттің 50таблеткасы. Ішке 1 таблеткадан күніне 2 рет.
5. 0,001 дексаметазонның 50 таблеткасы. Ішке 1 таблеткадан күніне 3 рет.
6. 0,05 диазолиннің 20 дражесі. Ішке 1 дражеден тамақтан соң күніне 2 рет.
7. 0,15 рифампициннің 40 ұнтағы желатинді капсулаларда. Ішке 2 капсуладан тамақ алдында күніне 2 рет.

Жұмсақ дәрілік түрлер

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 4 беті

1. Құрамында 5% левомецетині бар бар 50,0 пастаны ашық түрде жазыңыз. Дәкеге жағып, зақымдалған жер үшін.
2. Эритромициннің официналды жағар майы 10,0. Көз жағар майы.
3. Құрамында 20% натрий сульфацилі бар 1:9 қатынасындағы ланолин және вазелиндегі 10,0 жағар май. Көз жағар май.
4. 0,5 левомецетині бар 20 тік ішекті суппозиторийді ашық түрде жазыңыз. 1 суппозиторийден күніне 1 рет қолдану.
5. «Анузолдың 10 официналды суппозиторийін жазыңыз. 1 суппозиторийден күніне 2 рет.
6. 50,0 жай қорғасын пластырын жазыңыз. Жеңіл түрде жылытып, дәкеге жағып, терінің зақымдалған жеріне жағу үшін.

Сұйық дәрілік түрлер

Рецепт түрінде жазу:

1. 10% бриллиант жасылының 10 мл спиртті ерітіндісін. Терінің зақымдалған жеріне жағу үшін.
2. 1:5000 500 мл фурациллин ерітіндісін. Жарақатты жуу үшін.
3. 3% 150 мл натрий бромидінің ерітіндісін. Ішке 1 ас қасықтан тәулігіне 3 рет.
4. Майсана майының (Oleum Ricini) 30 мл-нен тұратын 200 мл эмульсия. Ішке үш қабылдауға.
5. 0,5% гидрокортизон ацетатының 10 мл суспензиясы. Көз тамшылары 1-2 тамшыдан әр 4 сағат сайын.
6. 6,0 жалынгүл шөбінен тұратын 180 мл тұнба. Ішке 1 ас қасықтан күніне 3 рет.
7. Итжидек тұндырмасы 10 мл. Ішке 10 тамшыдан күніне 2 рет.
8. Жалбыз тікен (Althaea) 20 мл сұйық экстрактысы. Ішке 20 тамшыдан күніне 2 рет.
9. Адонизид 15 мл. Ішке 15 тамшыдан күніне 2-3 рет.
10. 0,45 ақ мия шөбінен (Thermopsis) 180 мл тұнбадан және 0,2 кодеин фосфатынан тұратын микстура. Ішке 1 ас қасықтан күніне 3 рет.
11. 20% 2 мл камфора ерітіндісінің 10 ампуласы. Тері астына енгізу үшін 2 мл –ден тәулігіне 2 рет. Енгізер алдында ампуланы жылыту.
12. Әр құтыдағы 250 000 ЭБ бензилпенициллин натрий тұзының 40 құтысы. Тәулігіне 6 рет бұлшық етке енгізу үшін, алдын-ала құтының құрамын 3 мл 0,5% новокаин ерітіндісінде еріту керек.
13. 0,9% натрий хлоридының стерильды 500 мл ерітіндісі. Тері астына енгізу үшін.

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер.

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник /- Алматы: Эверо, 2016. - 460 с.
2. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016. - 288 с.
3. Құлмағамбетов, И.Р. Клиникалық фармакология. 1-бөлім: оқу құралы - Алматы: Эверо, 2014. - 320 бет.
4. Құлмағамбетов, И. Р. Клиникалық фармакология. II-бөлім: оқу құралы. - Алматы: Эверо, 2014. - 392 бет.
5. Кузнецова, Н. В. Клиническая фармакология: учеб. для мед. училищ и колледжей - М.: ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 272 с.
6. Рахимов, Қ.Д. Клиникалық фармакология: оқу құралы - Алматы: ЖШС "Жания-Полиграф", 2013.

Қосымша әдебиеттер

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	48 беттің 5 беті	

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З.А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016. - 184 б.с.
2. Орманов, Б. Н. Клиническая фармакология для акушеров-гинекологов: учеб.-методическая пособия / Б. Н. Орманов. - ; Утв. на центр. методич. Совете ЮКГМА. - Алматы :Эверо, 2014. - 180 с.
3. Дубицкий, А. А. Краткий справочник клинических терминов: справочное издание. - Алматы: Эверо, 2014.
4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқуқұралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқуқұралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық / Керимбаева З.А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М.: Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM).
3. Айдарбаева Д.К. Растительные ресурсы Казахстана и их рациональное использование. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>
4. Аймагамбетова А.О Клиническая фармакология в нефрологии. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>
5. Дюсембаева Н.К. Клинико-фармакологические подходы к периперационной антитромботической терапии. Уче пособие. 2016 <https://aknurpress.kz/login>
6. Фармакология негіздері және рецептурасы Шайдаров М.З., Мұхамбетов Д.Д., Мусин М.Н., Бүркітбаева С.С., Жусупова Г.Д., 2018 <https://aknurpress.kz/login>
7. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
9. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
10. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/
11. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/
12. Калиева Ш.С.Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/
13. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.
14. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.
15. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 6 беті

образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау (сұрақтар, тесттер, тапсырмалар)

1. Жалпы рецептура дегеніміз не және ол қандай негізгі принциптерді қамтиды?
2. Рецепт құрылымы қандай және онда қандай деректер қажет?
3. Қандай қатты дәрілік формалар бар және олардың артықшылықтары?
4. Жұмсақ дәрілік формалардың қандай ерекшеліктері бар және олар қандай жағдайларда қолданылады?
5. Сұйық дәрілік формалардың негізгі түрлерін және олардың артықшылықтарын атаңыз.
6. Инъекцияға арналған дәрілік формалардың ерекшеліктері қандай?
7. Дәрілік формаларды сақтау талаптары қандай?
8. Емді тағайындау кезінде дәрілік форманы таңдауға қандай факторлар әсер етеді?
9. Қатты, жұмсақ және сұйық дәрілік формалардың айырмашылығы неде?
10. Инъекциялық дәрілік формаларды өндіруде стерильділік қандай рөл атқарады?

Есепті шығару:

1. 1:5000 қатынасында фурациллин ерітіндісі дайындалды. Процент бойынша концентрациясын есептеңіз.
2. Ішке қабылдау үшін 180 мл 2% натрий бромидінің ерітіндісі жазылды. Бұл ерітіндіні дайындау үшін қанша натрий бромиді және су алу керек.

Қатты дәрілік түрлер

Вариант – 1

1. 0,05 кофеині бар ұнтақтан 10- ның бер. Белгіле: 1 ұнтақтан күніне 3 рет.
2. 0,25 левомецетиннің (ашы дәрі) 10 капсуласын жаз. Белгіле: 1 ұнтақтан 3 рет, капсуладан күніне.
3. 50,0 стрептоцид ұнтағы. Ауырған жерге себесіз.
4. 0,25 аспириин және 0,5 анальгин таблеткаларының 10-ын жаз. Белгіле: бас ауырғанда 1 таблеткадан.

Вариант – 2

1. 0,01 эринит таблеткасынан 10-ын жаз. Белгіле: күніне 1 таб 2 рет.
2. 1 г ұнтақталған рауғаш тамырынан 20-ын жаз. Белгіле: түнге қарай 1 ұнтақ.
3. 0,015 викасолдың 20 таблеткасы. 1 таблетка күніне 2 рет белгілеу.
4. Құрамында 20,0 мырыш тотығы, 20,0 тальк крахмал бар ұнтақ. Сеппе түрінде белгілеу.
5. 0,2 балауыздаған қағаздағы ұнтақталынған камфораның 10 ұнтағы. 1 ұнтақтан күніне 2 рет белгілеу.

Жұмсақ дәрілік түрлер

Вариант – 1

1. Құрамында 5% цинк тотығы (Zinci oxydum) бар 20 г паста. Терінің зақымдалған аймағына таңертең және кешке.
2. 40 г 10% ихтиол жағылмасы (Unguentum Ichthyoli). Терінің зақымдалған аймағына түнге қарай.
3. Құрамында 0,25 левомецетині бар (Laevomycesinum) 10 суппозиторияға жазу. Түнге қарай 1 суппозиториядан.
4. Құрамында 5 гр анестезині (Anaesthesinum) бар 10 г тальк (Talcum) және крахмал (Amylum), жалпы көлемі 50 г пастаға. Терінің зақымдалған аймағына таңертең және кешке.

Вариант – 2

1. 0,05 индометациннен тұратын 10 официналды суппозиторияды жазып беріңіз. 1 суппозиториядан күніне 2 рет тік ішекке енгізуге.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 7 беті

2. Официналды 10 «Цефекон» суппозиторийлерін жазыңыз. 1 суппозиторийден күніне 2 рет тік ішекке енгізу.

3. Мөлшері 0,005 омнопоннан тұратын 10 ректалды суппозиторийді жазыңыз. 1 суппозиторийден күніне 2 рет тік ішекке.

4. Құрамында 0,04 г трихомонациді бар 10 вагиналды суппозиторийді жазыңыз. 1 суппозиторийден қынапқа күніне 2 рет енгізуге.

Сұйық дәрілік түрлер

Вариант – 1

1. Құрамында 200 мл 3% натрий бромиді және 10 мл шүйгіншөп тұндырмасы бар микстура. Ішке 1 ас қасықтан күніне 3 рет.

2. Құрамында 6,0 жалынғұл шөбінің тұнбасынан 100мл және 4,0 калий бромидтен тұратын микстура. 1 ас қасықтан күніне 3 рет.

3. 40 мл 10% камфораның спиртті ерітіндісін жазып, теріні тазалауға тағайындаңыз.

4. 20 мл 0,125% эргокальциферолдың майлы ерітіндісін жазып беріңіз. Балаға күніне 2 тамшыдан ішуге тағайындаңыз.

Вариант – 2

1. Құрамында 6 мл сұйытылған тұз қышқылы және 4,0 пепсині бар 200 мл микстураны жаз. 1 ас қасықтан күніне 3 рет.

2. 500мл официналды аммиак ерітіндісін жазып беріңіз. Хирургиялық бөлімшеге.

3. 10 мл 0,1% нафтизин ерітіндісін жазып беріңіз Мұрынға 3 тамшыдан күніне 3 рет тамызуды белгілеңіз.

4. 10 мл 1% ментолдың майлы ерітіндісін мұрынға 3 тамшыдан күніне 2 рет тамызуды жазып беріңіз.

5.1. Тақырып №2. Жалпы фармакология. Дәрі - дәрмектердің фармакокинетикасы. Дәрі-дәрмектердің фармакодинамикасы. Медициналық калькуляция.

5.2. Сабақтың мақсаты: Жалпы фармакологияның негізгі ұғымдары мен принциптерін, соның ішінде дәрілік заттардың фармакокинетикасы мен фармакодинамикасын, фармакотерапияның пәні мен міндеттерін, дәрілік терапияның түрлерін, дозасын, сонымен қатар дәрілік заттардың әсеріне әсер ететін факторларды оқып білу. Білім алушыларда дәрілік заттардың сіңірілу, таралу, зат алмасу және шығарылу процестері, олардың емдік және жанама әсерлерінің механизмдері туралы түсінік қалыптастыру. Дәрілік заттардың дозасын дұрыс таңдауды, бірге қабылдағанда дәрілердің өзара әрекеттесуін ескеруді, жанама және уытты әсерлердің алдын алуды және түзетуді, сонымен қатар мүмкін болатын аллергиялық реакцияларды бағалауды үйрету.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Білім алушыларды фармакокинетиканың (сінуі, таралуы, метаболизмі, шығарылуы) және фармакодинамикасының (дәрілік заттардың әсер ету механизмі мен әсерінің) негізгі процестерімен таныстыру.

- Фармакотерапия пәнін, оның мақсаттарын және дәрілік терапияның әртүрлі түрлерін қарастыру.

- Дәрілік заттардың дозалану принциптерін, дозаларды есептеу ережелерін және жеке көзқарас қажеттілігін оқып білу.

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 8 беті

- Дәрілік заттардың әсеріне әсер ететін факторларды талқылау (жас, жыныс, қатар жүретін аурулар, генетика, тамақтану әдеттері).
- Төзімділік, тәуелділік, потенция және антагонизм сияқты препараттарды қайталап және бірлесе қабылдағанда пайда болатын әсерлерді талдау.
- Дәрілік заттардың негізгі және жанама әсерлерін, мүмкін аллергиялық және токсикалық реакцияларды, сондай-ақ олардың алдын алу және емдеу жолдарын зерттеу.
- Терапияның қауіпсіздігі мен тиімділігін қамтамасыз ету үшін дәрілік заттардың емдік әсерін талдау және жағымсыз реакцияларды түзету дағдыларын дамыту.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары.

1. Дәрілік құралдардың фармакодинамикасы.
2. Дозаның түрлері: жоғары терапевтикалық, бір реттік, соққы, тәуліктік, курстық, уытты, өлім дозасы. Орташа терапевтикалық доза, терапевтикалық индекс, терапевтикалық әсердің кеңдігі.
3. Кумуляция, сенсбилизация, үйренгіштік, тахифилаксия, дәрілік тәуелділік.
4. Дәрілік құралдардың өзара әсерлесуі. Синергизм, потенцирлену, аддитивтілік. Антагонизм, антидотизм.
5. Дәрілік заттардың ағзаның қасиетімен, жасынан, жынысынан, генетикалық факторлардан тәуелділігі.
6. Дәрілердің фармакологиялық әсеріне биоритмдердің тигізетін ықпалы. Хронофармакология, анықтамасы.
7. Дәрілердің жағымсыз әсерлері: аллергиялық емес жанама әсерлер; препараттың дозасының артып кетуімен байланысты уытты әсерлер; аллергиялық типтегі әсерлер; ағзаның сезімталдылығының төмендеуімен пайда болатын әсерлер; таңдамалы және уытты әсерлердің пайда болуы (эмбриотоксикалық; теротогендік; фетотоксикалық; мутагендік; канцерогендік әсерлер); генетикалық факторлар (идиосинкразия және т.б.)
8. Дәрілік құралдардың фармакокинетикасы.
9. Дәрілерді ағзаға енгізудің жолдары.
10. Дәрілердің сіңірілуі: механизмі, сіңірілуге әсер ететін факторлары.
11. Дәрілік заттардың биотрансформациясы
12. Заттардың ағзада таралуы. Биологиялық кедергілер.
13. Биосінімділік және биоэквиваленттілік.
14. Шығарылу жолдары.

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер:

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник /- Алматы: Эверо, 2016. - 460 с.
2. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016. - 288 с.
3. Құлмағамбетов, И.Р. Клиникалық фармакология. 1-бөлім: оқу құралы - Алматы: Эверо, 2014. - 320 бет.
4. Құлмағамбетов, И. Р. Клиникалық фармакология. II-бөлім: оқу құралы. - Алматы: Эверо, 2014. - 392 бет.
5. Кузнецова, Н. В. Клиническая фармакология: учеб.для мед. училищ и колледжей - М.: ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 272 с.
6. Рахимов, Қ.Д. Клиникалық фармакология: оқу құралы - Алматы: ЖШС "Жания-Полиграф", 2013.

Қосымша әдебиеттер

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 9 беті

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З.А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016. - 184 б.с.
2. Орманов, Б. Н. Клиническая фармакология для акушеров-гинекологов: учеб.-методическая пособия / Б. Н. Орманов. - ; Утв. на центр. методич. Совете ЮКГМА. - Алматы :Эверо, 2014. - 180 с.
3. Дубицкий, А. А. Краткий справочник клинических терминов: справочное издание. - Алматы: Эверо, 2014.
4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық / Керимбаева З.А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М.: Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM).
3. Айдарбаева Д.К. Растительные ресурсы Казахстана и их рациональное использование. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>
4. Аймагамбетова А.О Клиническая фармакология в нефрологии. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>
5. Дюсембаева Н.К. Клинико-фармакологические подходы к периоперационной анти тромботической терапии. Уче пособие. 2016 <https://aknurpress.kz/login>
6. Фармакология негіздері және рецептурасы Шайдаров М.З., Мұхамбетов Д.Д., Мусин М.Н., Бүркітбаева С.С., Жусупова Г.Д., 2018 <https://aknurpress.kz/login>
7. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
9. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
10. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/
11. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/
12. Калиева Ш.С.Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/
13. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.
14. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.
15. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой

OÑTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 10 беті

образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау.

1. Фармакокинетикаға не кіреді және фармакокинетикалық процестің қандай кезеңдері бар?
2. Дәрілік заттардың сіңуіне қандай факторлар әсер етеді?
3. Дәрілік заттардың таралуы олардың физика-химиялық қасиеттеріне қалай байланысты?
4. Дәрілік заттардың ағзадан шығарылуының және зат алмасуының негізгі жолдары қандай?
5. Фармакодинамика дәрілік заттың әсер ету механизмін түсінуге қалай көмектеседі?
6. Фармакокинетика мен фармакодинамиканың айырмашылығы неде?
7. Фармакотерапия дегеніміз не, ол қандай міндеттерді атқарады?
8. Дәрілік терапияның қандай түрлері бар және олардың ерекшеліктері қандай?
9. Терапевтикалық және токсикалық доза дегеніміз не және олар қалай анықталады?
10. Қандай факторлар (мысалы, жас, жыныс, генетика) дәрілік заттардың әсеріне әсер етуі мүмкін?
11. Дәріге тәуелділік пен толеранттылық қандай құбылыс?
12. Бірнеше дәрілік заттарды біріктіріп қолдану қандай әсер көрсетуі мүмкін (синергизм, антагонизм)?
13. Негізгі терапевтикалық әсерлерді жанама әсерлерден қалай ажыратуға болады?
14. Дәрілік заттарға аллергия болса, қандай реакциялар пайда болуы мүмкін?
15. Дәрілік заттардың токсикалық әсерінің негізгі белгілері және оның себептері қандай?

5.1. Тақырып №3. Шеткерлік жүйке жүйесіне әсер ететін дәрілер.

5.2. Сабақтың мақсаты. Иннервация мен жүйке синапстарының әртүрлі түрлеріне әсер ететін дәрілік заттардың топтарын, соның ішінде афферентті және эфферентті (холинергиялық және адренергиялық) иннервацияға әсер ететін препараттарды, дофаминергиялық препараттарды, сонымен қатар анестетиктерді, ұйықтататын және этил спиртін зерттеу. Білім алушыларды әр топтағы дәрілердің әсер ету механизмдерімен, негізгі әсерлерімен, көрсеткіштерімен, қарсы көрсеткіштерімен және жанама әсерлерімен таныстыру. Терапиялық мақсаттар мен клиникалық көрсеткіштерге байланысты жүйке процестеріне әсер ететін препараттарды таңдау принциптерін қарастырыңыз. Седативті, ауырсынуды басатын және ынталандырушы әсерге жету үшін дәрілік заттарды ұтымды таңдау дағдыларын дамыту, сондай-ақ олардың орталық және перифериялық жүйке жүйесіне әсері туралы түсінік беру.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Білім алушыларды афферентті және эфферентті иннервацияға, холинергиялық, адренергиялық және дофаминергиялық синапстарға әсер ететін дәрілік заттардың жіктелуімен және сипаттамаларымен таныстыру.
- Әсер ету механизмін және жүйке процестеріне әсер ететін препараттарды қолданудың негізгі көрсеткіштерін, сондай-ақ анестезия мен гипнозды қарастыру.
- Этил спиртінің әсер ету ерекшеліктері мен клиникалық әсерін және оны қолдануды оқып үйрену.
- Дәрілік заттардың әртүрлі топтарының көрсеткіштерін, қарсы көрсеткіштерін және жанама әсерлерін, сондай-ақ ұйықтау таблеткалары мен есірткіге тәуелділік пен тәуелділік мәселесін қарастыру.

OÑTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	48 беттің 11 беті	

- Нақты терапиялық мақсаттарды ескере отырып, препараттарды таңдау дағдыларын дамыту: ынталандыру, жүйке белсенділігін тежеу, анестезия және тыныштандыру.
- Нерв ұштары мен орталықтарына әсер ететін дәрілердің, соның ішінде ұйықтататын таблеткалар мен есірткілердің жанама әсерлерінің алдын алу шаралары мен қауіпсіздік мәселесін талқылау.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Аффферентті иннервацияға әсер ететін дәрілердің жіктелуі
2. Жүйке талшықтардың сезімталдығын төмендететін дәрілер
3. Жергілікті анестетиктер
4. Бырыстырғыш және бүркеуші дәрілер
5. Сіңіруші дәрілер
6. Жүйке талшықтардың сезімталдығын қуаттандыратын дәрілер
7. Тітіркендіргіш дәрілер
8. М-Н-холиномиметиктер: карбохолин, ацетилхолин.
9. Антихолинэстеразды дәрілер.
10. М-холиномиметиктер. Мускариннің уытты әсері уланудың емі.
11. М-холиноблокаторлар. Фармакологиялық эффектілері.
12. Н –холиномиметиктер.
13. М-холиноблокаторлар. Ганглиблокаторлар.
14. Миорелаксанттар. Жіктелуі, әсер ету механизмі.
15. Адренергиялық синапстардың құрылысы.
16. Адреномиметикалық дәрілер. Фармакологиялық эффектілері. Қолданылуы.
17. Адреноблокаторлық дәрілер.
18. Бета-адреномиметиктер. Фармакологиялық қасиеттері.
19. Симпатомиметиктер. Фармакологиялық қасиеттері.
20. Адреноблокаторлар. Жіктелуі. Фармакологиялық сипаттамасы.
21. Аьфа-адреномиметиктер. Фармакологиялық сипаттамасы.
22. Симпатолитиктер және олардың фармакологиялық сипаттамасы.

Бағдарлама бойынша препараттар. ацетилхолин, неостигмина бромид, галантамин, физостигмина салицилат, армин, такрин, дипироксим, аллоксим, изонитрозин. тригексифенидил, атропина сульфат, платифиллин, ипратропия бромид, тиотропия бромид, пирензепин, тропикамид, комбинированные препараты (ипратропия бромид и фенотерол и др.), цититон, лобелина гидрохлорид, бензогексоний, азаметония бромид, гигроний, тубокурарина хлорид, пипекурония бромид, атракурия безилат, рокурония бромид, суксаметония хлорид. эпинефрин, норэпинефрин, фенилэфрин, оксиметазолин, ксилометазолин, клонидин, изопреналин, добутамин, сальбутамол, фенотерол, формотерол, салметерол, эфедрин, индакатерол, фентоламин, празозин, доксазозин, метопролол, атенолол, окспренолол, бисопролол, небиволол, карведилол, гуанетидин, резерпин.

Дозасын білу қажет препараттар:

Ацетилхолин, пилокарпин гидрохлориді, атропин сульфаты, цититон, бензогексоний. эпинефрин, норэпинефрин, фенилэфрин, норэпинефрин, фенилэфрин, изадрин, эфедрина гидрохлорид, добутамин.

Рецепт түрінде жазу.

1. Глаукоманы емдеуге арналған М – холиномиметик.
2. Шылым шегуді азайтатын дәрі.
3. Ішек атониясында қолданатын М-холиномиметик.
4. Бронх демікпесінде қолданылатын таңдамалы әсерлі м-холиноблокатор

OÑTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 12 беті

5. Таңдамалы әсер ететін асқазанның секреторлы қызметінің күшеюімен жүретін ауруларда қолдануға арналған м-холиноблокатор.
6. Офтальмологияда диагностикалық мақсатта қолдануға арналған препарат.
7. Полимиелит, миастения және миастениялық синдромда қолданылатын антихолинэстеразды препарат.
8. Орталық м-холиноблокатор.

Рецепт түрінде жазу:

1. Жүрек қызметін қуаттандыратын адреномиметик
2. Ішке қабылдайтын бейтікелей әсерлі адреномиметик.
3. ОЖЖ –не әсер етпейтін симпатолитиктер тобындағы дәрі
4. Бета адреномиметик – кардиотоникалық дәрі.
5. Ринитте қолданылатын альфа-адреномиметикалық дәрі.
6. Кадиселективті бета-адреноблокатор.
7. Кадиселективті емес бета-адреноблокатор.
8. Бета-адреномиметик.

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник /- Алматы: Эверо, 2016. - 460 с.
2. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016. - 288 с.
3. Құлмағамбетов, И.Р. Клиникалық фармакология. 1-бөлім: оқу құралы - Алматы: Эверо, 2014. - 320 бет.
4. Құлмағамбетов, И. Р. Клиникалық фармакология. II-бөлім: оқу құралы. - Алматы: Эверо, 2014. - 392 бет.
5. Кузнецова, Н. В. Клиническая фармакология: учеб.для мед. училищ и колледжей - М.: ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 272 с.
6. Рахимов, Қ.Д. Клиникалық фармакология: оқу құралы - Алматы: ЖШС "Жания-Полиграф", 2013.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З.А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016. - 184 б.с.
2. Орманов, Б. Н. Клиническая фармакология для акушеров-гинекологов: учеб.-методическая пособия / Б. Н. Орманов. - ; Утв. на центр. методич. Совете ЮКГМА. - Алматы :Эверо, 2014. - 180 с.
3. Дубицкий, А. А. Краткий справочник клинических терминов: справочное издание. - Алматы: Эверо, 2014.
4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық / Керимбаева З.А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 13 беті

2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М.: Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM).
3. Айдарбаева Д.К. Растительные ресурсы Казахстана и их рациональное использование. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>
4. Аймагамбетова А.О Клиническая фармакология в нефрологии. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>
5. Дюсембаева Н.К. Клинико-фармакологические подходы к периперационной антиромботической терапии. Уче пособие. 2016 <https://aknurpress.kz/login>
6. Фармакология негіздері және рецептурасы Шайдаров М.З., Мұхамбетов Д.Д., Мусин М.Н., Бүркітбаева С.С., Жусупова Г.Д., 2018 <https://aknurpress.kz/login>
7. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
9. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
10. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/
11. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия вревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/
12. Калиева Ш.С.Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия вгастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/
13. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.
14. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.
15. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бакылау:

1. Қандай препараттар афферентті иннервацияға әсер етеді және олардың әсер ету механизмі қандай?
2. Афферентті және эфферентті иннервацияға әсер ететін препараттардың айырмашылығы неде?
3. Холинергиялық препараттар қалай жіктеледі және олардың организмге негізгі әсері қандай?
4. Қандай препараттар адренергиялық синапстарға әсер етеді және олар симпатикалық жүйке жүйесіне қалай әсер етеді?
5. Дофаминергиялық препараттардың әсер ету механизмі қандай және олар қандай ауруларды емдеу үшін қолданылады?
6. Наркоздық препараттар орталық жүйке жүйесіне қалай әсер етеді және анестезияның қандай түрлері бар?
7. Анестезияға қарсы препараттарды қолданғанда қандай жанама әсерлер болуы мүмкін?

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 14 беті

8. Этил спирті орталық жүйке жүйесіне қалай әсер етеді және қандай нейротрансмиттерлік жүйелерге әсер етеді?
9. Ұйықтататын таблеткалардың әсер ету механизмі қандай және ұйықтататын таблеткалардың қандай топтары бар?
10. Ұйықтау таблеткалары седативтерден қалай ерекшеленеді және қандай жағдайларда біреуі немесе екіншісі тағайындалады?
11. Қандай жағдайларда адренергиялық агонистерді, ал қайсысында – адреноблокаторларды қолданған жөн?
12. Холинергиялық препараттарды қолдануға қандай негізгі қарсы көрсеткіштер бар?
13. Бензодиазепинді ұйықтататын таблеткалардың әсер ету ерекшеліктері қандай және оларды ұзақ уақыт қолдану қандай қауіптерге байланысты?
14. Ұйқы таблеткаларына тәуелділік қаупі қандай және ұйқысыздықты емдеу үшін қандай балама әдістерді қолдануға болады?
15. Альфа және бета-адренергиялық рецепторларға әсер ететін препараттардың айырмашылығы неде және оларды қандай клиникалық жағдайларда қолдану көрсетілген?

5.1. Тақырып №4. Орталық жүйке жүйесіне әсер ететін дәрілер.

5.2. Сабақтың мақсаты. Орталық жүйке жүйесіне (ОЖЖ) әсер ететін препараттардың негізгі топтарын, соның ішінде анестезияны, ұйықтататын және этил спиртіні білу. Білім алушыларды олардың әсер ету механизмімен, фармакодинамикалық және фармакокинетикалық сипаттамаларымен, емдік әсерлерімен және қолдану көрсеткіштерімен таныстыру. Олардың дозалану ерекшеліктерін, негізгі қарсы көрсеткіштерін, жанама әсерлерін және тәуелділік пен төзімділіктің дамуына байланысты ықтимал қауіптерді талқылаңыз. Тиімді және қауіпсіз емдеуді қамтамасыз ету үшін клиникалық тәжірибеде орталық жүйке жүйесіне әсер ететін дәрілік заттарды ұтымды таңдау және қолдану дағдыларын қалыптастыру.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Анестезияға арналған препараттардың, ұйықтататын таблеткалардың және этил спиртінің жіктелуімен және фармакологиялық сипаттамасымен танысу.
- Әрбір дәрілік түрге әсер ету механизмдерін және негізгі көрсеткіштерін зерттеу.
- Жанама әсерлерді, сақтық шараларын және дозаға әсер ететін факторларды талқылау.
- Ұйықтау таблеткалары мен есірткі заттарын, сондай-ақ этил спиртіні пайдалану кезінде тәуелділік пен төзімділік мәселесін қарастыру.
- Орталық жүйке жүйесіне әсер ететін препараттарды қолдану арқылы терапияның тиімділігі мен қауіпсіздігін бағалау дағдыларын дамыту.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Ингаляциялық наркозға арналған заттар.
2. Ингаляциялық емес наркозға арналған заттар.
3. Наркозға арналған заттарды жұптастырып қолдану.
4. Ұйықтататын дәрілердің жіктелуі.
5. Бензодиазепин туындылары.
6. Барбитураттар. Жанама әсері.
7. Әрбір топтың жіктелуі. Әсер ету механизмі. Фармакологиялық әсері. Қолданылуы.

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	48 беттің 15 беті	

8. Дәрілік заттардың фармакотерапиялық әсерлерінің ерекшеліктерін қарастыру.
9. Эпилепсия түріне қарай дәрілердің жіктелуі.
10. Үлкен және психомоторлы ұстамаларда қолданылатын дәрілер.
11. Кіші ұстамаларда қолданылатын дәрілер.
12. Әр түрлі ұстамаларда қолданылатын дәрілер (көбінесе эпилепсияның аралас түрлерінде).
13. Фармакологиялық әсері .
14. Қолданылуы, Жанама әсері.
15. Тырысуға қарсы дәрілердің жіктелуі.
16. Әрбір топтың жіктелуі. Әсер ету механизмі. Фармакологиялық әсері. Қолданылуы.
17. Паркинсонизмге қарсы дәрілердің жіктелуі.
18. Дәрілік заттардың фармакотерапиялық әсерлерінің ерекшеліктерін қарастыру. Жанама әсері.
19. Опий алкалоидтары.
20. Морфиннің синтетикалық алкалоидтары.
21. Наркотикалық анальгетиктердің антагонистері.
22. Бейнаркотикалық анальгетиктер.

Бағдарлама бойынша парепараттар:

1. Опий алкалоидтары: морфин, морфилонг, омнопон.
2. Морфиннің синтетикалық алкалоидтары: промедол, фентанил, суфентанил, пентазоцин (фортрал, лексир), буторфанол (бефорал, морадол), бупренорфин (норфин, темгезик), нальбуфин (нубайн), трамадол (трамол), пиритрамид (дипидолор), эстоцин, тилидин, просидол.
3. Наркотикалық анальгетиктердің антагонистері: налорфин, налоксон, налтрексон.

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник /- Алматы: Эверо, 2016. - 460 с.
2. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016. - 288 с.
3. Құлмағамбетов, И.Р. Клиникалық фармакология. I-бөлім: оқу құралы - Алматы: Эверо, 2014. - 320 бет.
4. Құлмағамбетов, И. Р. Клиникалық фармакология. II-бөлім: оқу құралы. - Алматы: Эверо, 2014. - 392 бет.
5. Кузнецова, Н. В. Клиническая фармакология: учеб.для мед. училищ и колледжей - М.: ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 272 с.
6. Рахимов, Қ.Д. Клиникалық фармакология: оқу құралы - Алматы: ЖШС "Жания-Полиграф", 2013.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З.А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016. - 184 б.с.
2. Орманов, Б. Н. Клиническая фармакология для акушеров-гинекологов: учеб.-методическая пособия / Б. Н. Орманов. - ; Утв. на центр. методич. Совете ЮКГМА. - Алматы :Эверо, 2014. - 180 с.
3. Дубицкий, А. А. Краткий справочник клинических терминов: справочное издание. - Алматы: Эверо, 2014.
4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.

OÑTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	48 беттің 16 беті	

5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық / Керимбаева З.А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М.: Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM).
3. Айдарбаева Д.К. Растительные ресурсы Казахстана и их рациональное использование. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>
4. Аймагамбетова А.О Клиническая фармакология в нефрологии. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>
5. Дюсембаева Н.К. Клинико-фармакологические подходы к периоперационной анти тромботической терапии. Уче пособие. 2016 <https://aknurpress.kz/login>
6. Фармакология негіздері және рецептурасы Шайдаров М.З., Мұхамбетов Д.Д., Мусин М.Н., Бүркітбаева С.С., Жусупова Г.Д., 2018 <https://aknurpress.kz/login>
7. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
9. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
10. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/
11. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/
12. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/
13. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.
14. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.
15. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау:

1. Анестезиялық препараттардың негізгі топтары қандай және олардың әсер ету механизмі қандай?
2. Ингаляциялық және ингаляциялық емес анестезияға арналған препараттардың айырмашылығы неде?
3. Этил спирті орталық жүйке жүйесіне қалай әсер етеді және қандай дозалар уытты әсерді тудыруы мүмкін?

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	48 беттің 17 беті	

4. Ұйқысыздықты емдеу үшін қандай ұйықтататын таблеткалар қолданылады және олар ұйқыға қалай әсер етеді?
5. Бензодиазепиндердің ұйықтататын дәрі ретінде әсер ету механизмі қандай және оларды қолданғанда қандай жанама әсерлер болуы мүмкін?
6. Ұйықтататын таблеткаларды қолданудың негізгі көрсеткіштері мен қарсы көрсеткіштері қандай?
7. Негізгі медициналық жағдайы бар науқастарда анестетиктерді қолданғанда қандай сақтық шараларын сақтау керек?
8. Ұйқы таблеткаларына төзімділік пен тәуелділік қалай дамиды және онымен қандай тәуекелдер байланысты?
9. Амбулаторлық хирургияда қандай жансыздандыру препараттары қолданылады және олардың ерекшеліктері қандай?
10. Седативті және ұйықтататын дәрілердің айырмашылығы неде және олардың әрқайсысын қашан қолдану керек?
11. Ұйықтататын таблеткалар мен есірткінің негізгі жанама әсерлері қандай және оларды қалай азайтуға болады?
12. Стационар жағдайында жалпы жансыздандыру үшін қандай топтардағы наркозды препараттар қолданылады?
13. Этил спирті нейротрансмиттерлік жүйелерге қалай әсер етеді және алкогольді созылмалы тұтынумен не болады?
14. Наркозға арналған препараттардың дозасын және енгізу жолын таңдауда фармакокинетикалық параметрлер қандай рөл атқарады?

5.1. Тақырып №5. Жүрек қан тамыр жүйесіне әсер ететін дәрілер. Несеп айдаушы дәрілер.

Миометрияға әсер ететін дәрілер.

5.2. Сабақтың мақсаты: Жүрек-тамыр жүйесіне әсер ететін препараттардың негізгі топтарын, диуретиктер мен миометрияға әсер ететін препараттарды зерттеңіз. Олардың жіктелуін, әсер ету механизмдерін, емдік әсерлерін және қолдану көрсеткіштерін қарастырыңыз. Клиникалық көрсеткіштерін, қарсы көрсетілімдерін және мүмкін болатын жанама әсерлерін, сондай-ақ басқа препараттармен әрекеттесуін ескере отырып, осы препараттарды ұтымды таңдау және тағайындау дағдыларын меңгеру.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Жүрек-қан тамыр жүйесіне әсер ететін дәрілік заттардың классификациясымен, олардың әсер ету механизмімен және қолдану көрсеткіштерімен танысу.
- Өртүрлі диуретиктердің әсер ету механизмдерін және олардың жүрек-қан тамырлары ауруларын емдеудегі рөлін зерттеу.
- Миометрияға әсер ететін препараттарды және оларды акушерлік тәжірибеде қолдануды қарастыру.
- Дәрілердің осы топтарын қолдану кезінде қарсы көрсетілімдер мен ықтимал жанама әсерлерді талдау.
- Өртүрлі клиникалық жағдайларға арналған препараттарды таңдау және дұрыс мөлшерлеу принциптерін меңгеру.

OÑTÛSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 18 беті

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Жүрек гликозидтері;
2. Антиаритмиялық дәрілер;
3. Антиангинальды дәрілер;
4. Гипотензивті дәрілер.
5. Бейгликозидті (стероидты емес) кардиотоникалық дәрілер.
6. Жүректің ишемиялық ауруында қолданылатын дәрілер.
7. Наркотикалық анальгетиктер
8. Антиаритмиялық дәрілер.
9. Антикоагулянттар
10. Фибринолитикалық дәрілер
11. Вазопрессорлы дәрілер
12. Нитроглицериннің препараттары
13. Оксигенотерапия
14. Жүрек гликозидтері
15. В1-адреноблокаторлар
16. Плазма алмасстырушы және тұзды ерітінділер
17. Гипотензивті дәрілер
18. Атерогенді липопротеиндердің түзілуін тежейтін дәрілер
19. Катаболизмді және холистериннің шығарылуын тежейтін дәрілер
20. Тиазидті және тиазид тәрізді диуретиктер
21. Шумақты диуретиктер
22. Карбоангидраза ингибиторлары
23. Калий сақтаушы диуретиктер
24. Осмостық диуретиктер
25. Несеп конкременттерін жоятын дәрілер
26. Подаграны емдеуге қолданылатын дәрілер
27. Миометрияның жиырылу белсенділігін қуаттандыратын дәрілер
28. Тек миометрия тонусын жоғарылататын дәрілер
29. Миометрияның тонусы мен жиырылуын төмендететін дәрілер

Бағдарлама бойынша парепараттар: хлорпромазин, левомепромазин, трифлуоперазин, галоперидол, хлорпротиксен, сульпирид, клозапин, рисперидон, оланзапин, диазепам, феназепам, медазепам, буспирон, оксазепам, альпрозолам, флумазенил, дексмететомидин, препараты валерианы, настойка пустырника. амитриптилин, пиразидол, флуоксетин, венлафаксин, пароксетин, сертралин, мirtазепин, литий карбонаты, кофеин, мезокарб, бемитил, элеутерококк экстракты, женьшень тұндырмасы, пирacetам, гопантен қышқылы, глицин, бемеград, кофеин-бензоат натрий, камфора, сульфокамфор қышқылы.

Аналептикалық дәрілер: Камфора, кордиамин, этимизол, бемеград, кофеин.

Дозасын білу қажет парепараттар:

Аминазин, галоперидол, диазепам, литий карбонаты, кордиамин, амитриптилин. Аминазин, галоперидол, диазепам, литий карбонаты, кордиамин, амитриптилин.

Рецепт түрінде жазу:

1. Ұзақ әсерлі нейролептик.
2. Үлкен дозада ұйықтататын әсерді көрсететін транквилизатор.
3. Экстрапирамидалық орталыққа аз әсер ететін нейролептиктер.
4. Бензодиазепиндік рецепторлардың бәсекелес антагонистері.
5. Күндізгі транквилизатор.
6. Седативті препарат – тұндырма.

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 19 беті	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		

7. Даму эфетісі тез антидепрессант.
8. Мидың зат алмасу үрдістері мен қанайналымына шң ықпал ететін ноотропты препарат.
9. Антидепрессант седативным эффе́ктом.
10. Психостимулятор-аналептик, ксантиндер туындысы.
11. Адаптоген – тұндырма.

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник /- Алматы: Эверо, 2016. - 460 с.
2. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016. - 288 с.
3. Құлмағамбетов, И.Р. Клиникалық фармакология. 1-бөлім: оқу құралы - Алматы: Эверо, 2014. - 320 бет.
4. Құлмағамбетов, И. Р. Клиникалық фармакология. II-бөлім:оқуқұралы. - Алматы: Эверо, 2014. - 392 бет.
5. Кузнецова, Н. В. Клиническая фармакология: учеб.для мед. училищ и колледжей - М.: ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 272 с.
6. Рахимов, Қ.Д. Клиникалық фармакология: оқу құралы - Алматы: ЖШС "Жания-Полиграф", 2013.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З.А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016. - 184 б.с.
2. Орманов, Б. Н. Клиническая фармакология для акушеров-гинекологов: учеб.-методическая пособия / Б. Н. Орманов. - ; Утв. на центр. методич. Совете ЮКГМА. - Алматы :Эверо, 2014. - 180 с.
3. Дубицкий, А. А. Краткий справочник клинических терминов: справочное издание. - Алматы: Эверо, 2014.
4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқуқұралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқуқұралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық / Керимбаева З.А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М.: Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM).
3. Айдарбаева Д.К. Растительные ресурсы Казахстана и их рациональное использование. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>
4. Аймагамбетова А.О Клиническая фармакология в нефрологии. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>
5. Дюсембаева Н.К. Клинико-фармакологические подходы к периоперационной антитромботической терапии. Уче пособие. 2016 <https://aknurpress.kz/login>
6. Фармакология негіздері және рецептурасы Шайдаров М.З., Мұхамбетов Д.Д., Мусин М.Н., Бүркітбаева С.С., Жусупова Г.Д., 2018 <https://aknurpress.kz/login>

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA —1979—	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	48 беттің 20 беті
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		

7. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elibr.kz/ru/search/read_book/3134/
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elibr.kz/ru/search/read_book/3135/
9. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elibr.kz/ru/search/read_book/835/
10. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elibr.kz/ru/search/read_book/836/
11. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elibr.kz/ru/search/read_book/6463/
12. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elibr.kz/ru/search/read_book/6462/
13. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.
14. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.
15. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау:

1. Жүрек-қантамыр жүйесіне әсер ететін дәрілер қалай жіктеледі және бұл классификацияға қандай топтар кіреді?
2. Жүрек гликозидтерінің әсер ету механизмі қандай және олар қандай жағдайларда көрсетілген?
3. Дәрілік заттардың аритмиялық әсерінің негізінде қандай механизмдер жатыр?
4. Диуретиктердің әртүрлі топтары организмдегі электролиттер балансына қалай әсер етеді?
5. Ілмекті диуретиктерді қолдануға қандай көрсеткіштер мен қарсы көрсеткіштер бар?
6. Диуретиктерді ұзақ уақыт қолданғанда қандай жанама әсерлер болуы мүмкін?
7. Миометрияға әсер ететін препараттар қалай жіктеледі және олардың негізгі әсер ету механизмдері қандай?
8. Қандай жағдайларда токолитиктер қолданылады және бұл топқа қандай препараттар жатады?
9. Созылмалы жүрек жеткіліксіздігі бар науқастарға гипертензияға қарсы препараттарды таңдағанда қандай ерекшеліктерді ескеру керек?
10. Антигипертензивті препараттарды тағайындау диуретиктерді қолданумен қалай байланысты?
11. Қандай клиникалық жағдайларда миометрияның жиырылуын ынталандыратын препараттар қолданылады?
12. Артериялық гипертензия криздерін жеңілдету үшін қандай препараттарды қолдануға болады?
13. Гипертензияға қарсы препараттар мен диуретиктер бір-бірімен қалай әрекеттесе алады?
14. Жүрек соғу жиілігін бақылау үшін қандай препараттар қолданылады және олардың әсер ету механизмдері қандай?
15. Диуретиктерді жүрек-қантамыр жүйесіне әсер ететін препараттармен бір мезгілде қабылдағанда қандай қауіптер туындауы мүмкін?

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	48 беттің 21 беті	

5.1. Тақырып №6. Тыныс алу жүйесіне әсер ететін дәрілер.

5.2. Сабақтың мақсаты: Тыныс алуды ынталандыратын, жөтелге қарсы, қақырық түсіретін, бронходилататорлар және өкпе ісінуі кезінде қолданылатын препараттардың әсер етуінің фармакологиялық принциптерін оқып үйрену. Студенттерді осы препараттардың әсер ету механизмдерімен, көрсеткіштерімен, қарсы көрсеткіштерімен, жанама әсерлерімен және клиникалық тәжірибеде қолдану ерекшеліктерімен таныстыру. Өкпенің созылмалы обструктивті ауруы (ӨСОА), бронх демікпесі, жедел респираторлық аурулар және өкпе ісінуі сияқты тыныс алу жүйесінің ауруларын емдеудегі осы агенттердің рөлін қарастырыңыз. Науқастың жағдайына және клиникалық жағдайына байланысты оңтайлы препараттарды таңдауды талқылау.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Тыныс алу стимуляторларының әсер ету механизмін және олардың тыныс алу бұзылыстарына көрсеткіштерін зерттеу.
- Жөтелге қарсы препараттарды, олардың жіктелуін және әсер ету механизмін, сондай-ақ қолдану көрсеткіштерін қарастыру.
- Қақырық түсіретін дәрілерді және олардың қақырық бөлінуінің төмендеуімен жүретін аурулардағы тиімділігін енгізу.
- Бронходилататорлардың әсер ету механизмін және оларды астма, ӨСОА және басқа аурулардың өршуінде қолдануын қарастыру.
- Өкпе ісінуі кезінде қолданылатын препараттарды, олардың әсер ету механизмін және өкпе қызметіне әсерін зерттеу.
- Осы дәрілік сыныптардың әрқайсысы үшін жанама әсерлер мен қарсы көрсеткіштерді қарастыру.
- Клиникалық жағдайға және науқастың ерекшеліктеріне байланысты препаратты таңдау мен дозалаудың маңыздылығын бағалау.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Тыныс алу стимуляторлары
2. Жөтелді басатын дәрілер
3. Қақырық түсіретін дәрілер
4. Бронхолитиктер
5. Өкпе ісінуінде қолданылатын дәрілер

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник /- Алматы: Эверо, 2016. - 460 с.
2. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016. - 288 с.
3. Құлмағамбетов, И.Р. Клиникалық фармакология. 1-бөлім: оқу құралы - Алматы: Эверо, 2014. - 320 бет.
4. Құлмағамбетов, И. Р. Клиникалық фармакология. II-бөлім: оқу құралы. - Алматы: Эверо, 2014. - 392 бет.
5. Кузнецова, Н. В. Клиническая фармакология: учеб. для мед. училищ и колледжей - М.: ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 272 с.

O'NTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 22 беті

6. Рахимов, Қ.Д. Клиникалық фармакология: оқу құралы - Алматы: ЖШС "Жания-Полиграф", 2013.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З.А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016. - 184 б.с.
2. Орманов, Б. Н. Клиническая фармакология для акушеров-гинекологов: учеб.-методическая пособия / Б. Н. Орманов. - ; Утв. на центр. методич. Совете ЮКГМА. - Алматы :Эверо, 2014. - 180 с.
3. Дубицкий, А. А. Краткий справочник клинических терминов: справочное издание. - Алматы: Эверо, 2014.
4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқуқұралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқуқұралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық / Керимбаева З.А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М.: Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM).
3. Айдарбаева Д.К. Растительные ресурсы Казахстана и их рациональное использование. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>
4. Аймагамбетова А.О Клиническая фармакология в нефрологии. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>
5. Дюсембаева Н.К. Клинико-фармакологические подходы к периоперационной антитромботической терапии. Уче пособие. 2016 <https://aknurpress.kz/login>
6. Фармакология негіздері және рецептурасы Шайдаров М.З., Мұхамбетов Д.Д., Мусин М.Н., Бүркітбаева С.С., Жусупова Г.Д., 2018 <https://aknurpress.kz/login>
7. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
9. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
10. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/
11. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/
12. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/
13. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.
14. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. —

OÑTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 23 беті	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		

Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.

15. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау:

1. Қандай препараттар тыныс алуды ынталандырады және олар қандай клиникалық жағдайларда қолданылады?
2. Қақырық түсіретін дәрілердің жөтелді басатын дәрілерден айырмашылығы неде және олар қандай жағдайларда қолданылады?
3. Бронходилататорлардың негізгі әсер ету механизмдері қандай және олар тыныс алу жүйесінің қандай ауруларына қолданылады?
4. Өкпе ісінуі кезінде қандай препараттар қолданылады және олар тыныс алу қызметін жақсартуға қалай көмектеседі?
5. Тыныс алуды тікелей және жанама ынталандыратын заттардың айырмашылығы неде?
6. Жөтелге қарсы препараттарды (мысалы, жөтелге қарсы препараттарды) қолдануға қандай көрсеткіштер мен қарсы көрсеткіштер бар?
7. Қақырық түсіретін және бронходилататорларды қолданғанда қандай жанама әсерлер болуы мүмкін?
8. Қақырық түсіретін дәрілер тыныс алу жолдарын тазартуға және тыныс алуды жақсартуға қалай көмектеседі?
9. Демікпе немесе ӨСОА өршу кезінде бронходилататорлар бронхтың өткізгіштігіне қалай әсер етеді?
10. Өкпе ісінуі кезінде қандай дәрілер қолданылады және олар жүрек-тамыр және тыныс алу жүйесіне қалай әсер етеді?
11. Жөтелді емдеу үшін оның түріне (құрғақ немесе дымқыл) байланысты дұрыс препараттарды қалай таңдауға болады?
12. Жедел респираторлық ауруларда және созылмалы өкпе ауруларының өршуінде препараттарды тағайындау кезінде қандай факторларды ескеру керек?

5.1. Тақырып №7. Ас қорыту жүйесіне әсер ететін дәрілер.

5.2. Сабақтың мақсаты: Білім алушыларды тәбетке әсер ететін, құсуға қарсы және құсу, сонымен қатар асқазанның секреторлық қызметінің бұзылыстарында қолданылатын дәрілік заттардың әсер етуінің фармакологиялық принциптерімен таныстыру. Антацидтерді, асқазандағы тұз қышқылының секрециясын басатын агенттерді, гастропротекторларды және репараттарды қарастырыңыз. Ұйқы безінің функцияларына әсер ететін препараттарды, сондай-ақ өт ағынын ынталандыратын препараттарды зерттеңіз. Осы препараттардың әсер ету механизмдерін, көрсеткіштерін, қарсы көрсеткіштерін және жанама әсерлерін, сонымен қатар олардың асқазан-ішек жолдарының ауруларын емдеудегі рөлін талқылаңыз.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Тәбетке әсер ететін дәрілік заттарды, олардың әсер ету механизмін және қолдану көрсеткіштерін зерттеу.
- Құсуға қарсы және құсуды қарастыру, олардың клиникалық тәжірибедегі рөлі.

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	48 беттің 24 беті	

- Антацидтік препараттармен таныстыру, олардың әсер ету механизмдері және қыжыл, гастрит және ойық жараға көрсеткіштері.
- Асқазанның тұз қышқылының секрециясын басатын препараттарды зерттеу және оларды гастрозофагеальды рефлюкс ауруында (ГЭРА) және ойық жарада қолдану.
- Гастропротекторлар мен репараттарды қарастыру, олардың асқазанның шырышты қабығын зақымданудан қорғаудағы рөлі.
- Ұйқы безінің секрециясының бұзылуына қолданылатын препараттарды, мысалы, ферменттік препараттарды зерттеу.
- Өт шығаруды ынталандыратын препараттарды бағалау және оларды өт жолдарының ауруларында қолдану.
- Науқастың жағдайы мен клиникалық жағдайына байланысты осы препараттардың жанама әсерлерін, қарсы көрсетілімдерін және дозалау принциптерін талқылау.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Тәбетке әсер ететін дәрілер
2. Құстыратын және құсыққа қарсы дәрілер
3. Асқазан бездерінің секрециясы бұзылуында қолданылатын дәрілер
4. Асқазан безі секрециясының төмендеуінде қолданылатын дәрілер
5. Асқазан безі секрециясының жоғарылауында қолданылатын дәрілер
6. Антацидті дәрілер
7. Асқазан тұз қышқылының (HCl) секрециясын тежейтін дәрілер
8. Гастропротекторлар
9. Репаранттар
10. Ұйқы безінің секрециясы бұзылуында қолданылатын дәрілер
11. Ұйқы безінің секрециясы төмендететін дәрілер
12. Протеолитикалық ферменттердің ингибиторлары (антиферментті препараттар)
13. Өт айдайтын дәрілер
14. Өт түзілуін күшейтетін дәрілер
15. Өт бөлінуін жеңілдететін дәрілер
16. Холелитолитикалық дәрілер
17. Гепатопротекторлар
18. Іш жүргізетін дәрілер
19. Тоқ ішекке әсер ететін дәрілер

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник /- Алматы: Эверо, 2016. - 460 с.
2. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016. - 288 с.
3. Құлмағамбетов, И.Р. Клиникалық фармакология. 1-бөлім: оқу құралы - Алматы: Эверо, 2014. - 320 бет.
4. Құлмағамбетов, И. Р. Клиникалық фармакология. II-бөлім: оқу құралы. - Алматы: Эверо, 2014. - 392 бет.
5. Кузнецова, Н. В. Клиническая фармакология: учеб.для мед. училищ и колледжей - М.: ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 272 с.

O'NTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 25 беті	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		

6. Рахимов, Қ.Д. Клиникалық фармакология: оқу құралы - Алматы: ЖШС "Жания-Полиграф", 2013.

Қосымша әдебиеттер:

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З.А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016. - 184 б.с.
2. Орманов, Б. Н. Клиническая фармакология для акушеров-гинекологов: учеб.-методическая пособия / Б. Н. Орманов. - ; Утв. на центр. методич. Совете ЮКГМА. - Алматы :Эверо, 2014. - 180 с.
3. Дубицкий, А. А. Краткий справочник клинических терминов: справочное издание. - Алматы: Эверо, 2014.
4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқуқұралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқуқұралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық / Керимбаева З.А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М.: Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM).
3. Айдарбаева Д.К. Растительные ресурсы Казахстана и их рациональное использование. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>
4. Аймагамбетова А.О Клиническая фармакология в нефрологии. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>
5. Дюсембаева Н.К. Клинико-фармакологические подходы к периоперационной антитромботической терапии. Уче пособие. 2016 <https://aknurpress.kz/login>
6. Фармакология негіздері және рецептурасы Шайдаров М.З., Мұхамбетов Д.Д., Мусин М.Н., Бүркітбаева С.С., Жусупова Г.Д., 2018 <https://aknurpress.kz/login>
7. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
9. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
10. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/
11. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/
12. Калиева Ш.С.Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/
13. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.
14. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. —

O'NSTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 26 беті

Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.

15. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау:

1. Тәбет ашу үшін қандай препараттар қолданылады және қандай клиникалық жағдайларда қолданылады?
2. Құсуға қарсы дәрілердің әсер ету механизмі қандай және оларды қандай ауруларға қолдану керек?
3. Антацидтік препараттар асқазан ауруларында қалай көмектеседі және олардың негізгі өкілдері қандай?
4. Қандай препараттар асқазандағы тұз қышқылының секрециясын басады және олар гастроэзофагеальды рефлюкс ауруында (ГЭРА) қалай қолданылады?
5. Гастропротекторлар дегеніміз не және олар асқазанның шырышты қабығын қорғауға қалай көмектеседі?
6. Қандай препараттар репаративті болып табылады және олар асқазанның зақымдалған шырышты қабатын қалпына келтіруге қалай көмектеседі?
7. Ұйқы безінің секрециясына әсер ететін препараттар қай кезде қолданылады және олардың қайсысы тиімді?
8. Өттің шығуын қоздыратын препараттарды қолдануға қандай көрсеткіштер бар және олар өт жолдарына қалай әсер етеді?
9. Құсуға қарсы дәрілердің құсуға қарсы дәрілерден айырмашылығы неде және дәрілік заттардың әр класы қашан қолданылады?
10. Асқазанның қышқылды секрециясын басатын дәрілер асқазанның қышқылдығына қалай әсер етеді және олар жанама әсерлер тудыруы мүмкін?
11. Гастропротекторлар мен репаративті препараттарды қолданғанда қандай жанама әсерлер болуы мүмкін және оларды қалай азайтуға болады?
12. Ұйқы безі ферменттерінің жетіспеушілігіне қандай дәрілер қолданылады және олар ас қорыту процесіне қалай көмектеседі?

5.1. Тақырып №8. Зат алмасу процесін реттейтін дәрілер.

5.2. Сабақтың мақсаты: Метаболизм процестерін реттейтін препараттарды, олардың жіктелуін, әсер ету механизмдерін, көрсеткіштерін, қарсы көрсеткіштерін және мүмкін болатын жанама әсерлерін зерттеңіз. Білім алушыларда қант диабеті, семіздік, липидтер алмасуының бұзылуы, подагра және басқа да зат алмасу бұзылыстары сияқты аурулармен байланысты зат алмасу бұзылыстарын түзетудің фармакологиялық тәсілдері туралы түсінік қалыптастыру. Білім алушыларды метаболизм процестерін қалыпқа келтіру, олардың тиімділігі мен қауіпсіздігін бағалау, сондай-ақ ықтимал жанама әсерлердің алдын алу және бақылау үшін препараттарды дұрыс таңдауға және біріктіруге үйрету.

5.3. Оқыту міндеттері.

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	48 беттің 27 беті	

- Білім алушыларды зат алмасуды реттейтін дәрілік заттардың (гиполипидемиялық, гипогликемиялық, витаминдер, ферменттік препараттар және т.б.) жіктелуімен және олардың әсер ету механизмдерімен таныстыру.
- Өртүрлі метаболикалық бұзылулар үшін метаболикалық препараттарды қолданудың көрсеткіштері мен қарсы көрсеткіштерін қарастырыңыз.
- Гипогликемиялық және липидті төмендететін заттардың фармакологиялық қасиеттерін және олардың көмірсулар мен липидтер алмасуының бұзылыстарын түзетудегі рөлін зерттеу.
- Ағзадағы зат алмасу процестеріне ферменттік препараттар мен витаминдердің әсерін талдаңыз.
- Клиникалық жағдайға, науқастың жағдайына және зат алмасу бұзылыстарының ерекшеліктеріне байланысты метаболикалық бұзылыстарды түзетуге арналған препараттарды таңдау дағдыларын дамыту.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Гормондар
2. Гипофиз гормондарының препараттары
3. Қалқанша безі гормондарының препараттары
4. Қалқансерік безінің гормондарының препараттары
5. Ұйқы безі гормондарының препараттары және ауыз қуысы арқылы енгізілетін диабетке қарсы дәрілер
6. Бүйрек үсті безінің қыртысының гормондарының препараттары
7. Жыныстық гормондарының препараттары. Әйелдің жыныстық безінің препараттары
8. Еркектің жыныс гормонының препараттары
9. Анаболикалық стероидтар
10. Витаминді препараттар
11. Майда еритін витаминдер
12. Поливитаминдер

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / - Алматы: Эверо, 2016. - 460 с.
2. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016. - 288 с.
3. Құлмағамбетов, И.Р. Клиникалық фармакология. 1-бөлім: оқу құралы - Алматы: Эверо, 2014. - 320 бет.
4. Құлмағамбетов, И. Р. Клиникалық фармакология. II-бөлім: оқу құралы. - Алматы: Эверо, 2014. - 392 бет.
5. Кузнецова, Н. В. Клиническая фармакология: учеб. для мед. училищ и колледжей - М.: ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 272 с.
6. Рахимов, Қ.Д. Клиникалық фармакология: оқу құралы - Алматы: ЖШС "Жания-Полиграф", 2013.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З.А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016. - 184 б.с.
2. Орманов, Б. Н. Клиническая фармакология для акушеров-гинекологов: учеб.-методическая пособия / Б. Н. Орманов. - ; Утв. на центр. методич. Совете ЮКГМА. - Алматы :Эверо, 2014. - 180 с.

OÑTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 28 беті

3. Дубицкий, А. А. Краткий справочник клинических терминов: справочное издание. - Алматы: Эверо, 2014.

4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.

5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық / Керимбаева З.А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.

2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М.: Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM).

3. Айдарбаева Д.К. Растительные ресурсы Казахстана и их рациональное использование. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>

4. Аймагамбетова А.О Клиническая фармакология в нефрологии. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>

5. Дюсембаева Н.К. Клинико-фармакологические подходы к периоперационной антитромботической терапии. Уче пособие. 2016 <https://aknurpress.kz/login>

6. Фармакология негіздері және рецептурасы Шайдаров М.З., Мұхамбетов Д.Д., Мусин М.Н., Бүркітбаева С.С., Жусупова Г.Д., 2018 <https://aknurpress.kz/login>

7. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/

8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/

9. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/

10. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/

11. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/

12. Калиева Ш.С.Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/

13. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.

14. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.

15. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау:

1. Зат алмасу процестерін реттеу үшін қолданылатын препараттардың негізгі топтары қандай және олардың әсер ету механизмдері қандай?

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 29 беті

2. Гипогликемиялық және липидті төмендететін препараттардың айырмашылығы неде және олар қашан қолданылады?
3. Липидтер алмасуын түзету үшін қандай препараттар қолданылады және олар қандай жағдайларда тағайындалады?
4. Қант диабеті үшін гипогликемиялық препараттарды қолдануға қандай көрсеткіштер мен қарсы көрсеткіштер бар?
5. Липидтерді төмендететін препараттарды ұзақ уақыт қолданғанда қандай жанама әсерлер болуы мүмкін?
6. Қандай жағдайларда метаболикалық процестерді түзету үшін витаминдік препараттар тағайындалады және олар зат алмасуға қалай әсер етеді?
7. Ферменттік препараттар метаболизм процестерін қалай жақсартады және қандай жағдайларда олар ең тиімді?
8. Семіздік кезіндегі зат алмасу бұзылыстарын түзетуге арналған препаратты таңдаудың ерекшеліктері қандай?
9. Метаболикалық процестерді реттейтін препараттарды қолданғанда қандай сақтық шараларын сақтау керек және жанама әсерлерді қалай азайтуға болады?
10. Метаболизмі бұзылған науқастарда гипогликемиялық және липидті төмендететін препараттармен терапияның тиімділігі қалай бағаланады?

5.1. Тақырып №9. Қабынуға қарсы және иммундық жүйеге әсер ететін дәрілер.

5.2. Сабақтың мақсаты: Иммуностимуляциялаушы және иммуносупрессанттарды, олардың жіктелуін, әсер ету механизмдерін, көрсеткіштерін, қарсы көрсеткіштерін және жанама әсерлерін зерттеңіз. Білім алушыларда иммундық жүйені ынталандыру және басу, сонымен қатар оларды әртүрлі ауруларды емдеуде қолданудың фармакологиялық негіздері туралы түсінік қалыптастыру. Иммунитет тапшылығы және созылмалы инфекциялар кезінде иммуностимуляторларды тағайындау ерекшеліктерін, сондай-ақ аутоиммунды ауруларды емдеуде және органдарды трансплантациялауда иммуносупрессанттардың рөлін қарастырыңыз. Білім алушыларға осы препараттардың дозаларын дұрыс таңдауға және бақылауға, ықтимал қауіптер мен жанама әсерлерді қарастыруға, қауіпсіз және тиімді емдеуді қамтамасыз етуге үйрету.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Студенттерді иммуностимуляциялаушы және иммуносупрессанттардың классификациясымен таныстыру.
- Иммуностимуляторлардың әсер ету механизмдерін, олардың иммун тапшылығы жағдайларын және жұқпалы ауруларды емдеудегі рөлін қарастырыңыз.
- Аутоиммунды ауруларда, органдарды трансплантациялауда және басқа да клиникалық жағдайларда иммуносупрессанттарды қолдану көрсеткіштерін зерттеу.
- Иммуностимуляторлар мен иммуносупрессанттардың жанама әсерлерін, сондай-ақ ұзақ уақыт қолданғанда мүмкін болатын асқынуларды талдаңыз.
- Пациенттің жағдайын және клиникалық жағдайын ескере отырып, иммуностимуляторлар мен иммуносупрессанттарды таңдау және дозалау, сондай-ақ ықтимал қауіптер мен жанама әсерлерді басқару дағдыларын дамыту.

O'NTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	48 беттің 30 беті	

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Стероидты қабынуға қарсы дәрілер
2. Стероидты емес қабынуға қарсы дәрілер
3. Аллергияға қарсы дәрілер
4. Глюкокортикоидтар
5. Мес жасушалары мембраналарының тұрақтандырғыштары
6. Антигистаминді дәрілер
7. Иммуностимуляторлар
8. Жілік майының препараттары
9. Бактериялардан алынған иммуностимуляторлар
10. Рекомбинантты иммуностимуляторлар
11. Синтетикалық иммуностимуляторлар
12. Иммуноглобулиндер

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / - Алматы: Эверо, 2016. - 460 с.
2. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016. - 288 с.
3. Құлмағамбетов, И.Р. Клиникалық фармакология. 1-бөлім: оқу құралы - Алматы: Эверо, 2014. - 320 бет.
4. Құлмағамбетов, И. Р. Клиникалық фармакология. II-бөлім: оқу құралы. - Алматы: Эверо, 2014. - 392 бет.
5. Кузнецова, Н. В. Клиническая фармакология: учеб. для мед. училищ и колледжей - М.: ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 272 с.
6. Рахимов, Қ.Д. Клиникалық фармакология: оқу құралы - Алматы: ЖШС "Жания-Полиграф", 2013.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З.А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016. - 184 б.с.
2. Орманов, Б. Н. Клиническая фармакология для акушеров-гинекологов: учеб.-методическая пособия / Б. Н. Орманов. - ; Утв. на центр. методич. Совете ЮКГМА. - Алматы :Эверо, 2014. - 180 с.
3. Дубицкий, А. А. Краткий справочник клинических терминов: справочное издание. - Алматы: Эверо, 2014.
4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық / Керимбаева З.А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М.: Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM).

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	48 беттің 31 беті	

3. Айдарбаева Д.К. Растительные ресурсы Казахстана и их рациональное использование. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>
4. Аймагамбетова А.О Клиническая фармакология в нефрологии. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>
5. Дюсембаева Н.К. Клинико-фармакологические подходы к периоперационной анти тромботической терапии. Уче пособие. 2016 <https://aknurpress.kz/login>
6. Фармакология негіздері және рецептурасы Шайдаров М.З., Мұхамбетов Д.Д., Мусин М.Н., Бүркітбаева С.С., Жусупова Г.Д., 2018 <https://aknurpress.kz/login>
7. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
9. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
10. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/
11. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/
12. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/

5.7. Бақылау:

1. Иммундық жүйеге әсер ететін дәрілік заттардың жіктелуі қандай?
2. Иммуностимуляциялаушы агенттердің әсер ету механизмі бойынша иммуносупрессанттардан айырмашылығы неде?
3. Иммуномодуляторларды қолдануға қандай көрсеткіштер мен қарсы көрсеткіштер бар?
4. Интерферонды препараттардың әсер ету механизмі қандай және олар қандай жағдайларда қолданылады?
5. Иммуносупрессанттардың негізгі топтары және олардың әсер ету механизмі қандай?
6. Цитокиндер иммундық жауапты реттеуде қандай рөл атқарады және олар терапияда қалай қолданылады?
7. Иммуностимуляторлар мен иммуносупрессанттарды қолданғанда қандай жанама әсерлер болуы мүмкін?
8. Аутоиммунды аурулардың алдын алу және емдеу үшін қандай препараттар қолданылады?
9. Вирустық инфекцияларды емдеуде иммуномодуляторларды қолдану принциптері қандай?
10. Ағзаларды трансплантациялау және аутоиммунды аурулар үшін иммуносупрессанттарды ұзақ уақыт қолданудың қауіптері қандай?

5.1. Тақырып №10. Антисептикалық және дезинфекциялық заттар. Химиотерапевтикалық дәрілер. Синтетикалық микробқа қарсы дәрілер.

5.2. Сабақтың мақсаты: Антисептиктер мен дезинфекциялау құралдарының жіктелуін, әсер ету механизмдерін, көрсеткіштерін және қолдану ерекшеліктерін оқып білу. Білім алушыларда инфекциялық процестің түріне, ластану дәрежесіне және клиникалық жағдайдың ерекшеліктеріне

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 32 беті

байланысты осы препараттарды таңдау принциптері туралы түсінік қалыптастыру, сонымен қатар бұл препараттарды медициналық тәжірибеде қауіпсіз қолдануды үйрету.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Білім алушыларды антисептиктер мен дезинфекциялау құралдарының негізгі түрлерімен және олардың классификациясымен таныстыру.
- Антисептиктер мен дезинфекциялық заттардың микроорганизмдерге әсер ету механизмдерін қарастыру.
- Медициналық тәжірибеде әртүрлі антисептикалық және дезинфекциялық құралдарды қолдану көрсеткіштерін, қарсы көрсеткіштерін талдау.
- Инфекция түріне қарай дәрілік заттардың формасына (ерітінділер, жақпа майлар, аэрозольдер және т.б.) және зақымдану ошағына байланысты антисептикалық және дезинфекциялық құралдарды таңдау принципін зерттеу.
- Персонал мен емделушілер үшін антисептиктер мен дезинфекциялау құралдарын қолдану кезінде қауіпсіздік шараларын қарастыру.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Антисептикалық және дезинфекциялық заттардың жіктелуі.
2. Галогендер тобы, препараттары, қолданылуы, әсер ету механизмі.
3. Тотықтырғыштар. Препараттары. Әсер ету механизмі, қолданылуы.
4. Қышқылдар. Препараттары. Әсер ету механизмі, қолданылуы.
5. Альдегидтер және спирттер. Әсер ету механизмі, қолданылуы.
6. Фенол туындылары. Әсер ету механизмі, қолданылуы.
7. Ауыр металдардың тұздары. Әсер ету механизмі, қолданылуы
8. Бояғыштар: Алмаз жасыл, этакридин лактаты, метилен көк
9. Детергенттер: микробқа қарсы және жуу қасиеттері
10. Қышқылдар мен сілтілер: бор қышқылы, аммиак ерітіндісі (аммиак). Антисептикалық белсенділік

Бағдарлама бойынша препараттар:

Хлорамин В, Пантоцид. Йод, сутегі асқын тотығы (пергидроль) және сутегі асқын тотығы ерітіндісі 27,3-31% (концентрлі), калий перманганаты, салицил қышқылы, бор қышқылы, Теймуров пастасы, метилен көгі, бриллиант жасылы, риванол (лактат), қайың шайыры, Вишневский бальзамы, Вилкинсон жақпасы, Ихтиол, Шостаковский бальзамы.

Рецепт түрінде жазу:

1. Препараттың антисептикалық әсері бар. Инфекцияланған жараларды емдеуге қолданылады.
2. Препарат антисептик ретінде ангинода, стоматитте, отитте шаюға және ерітінділері жараларды емдеуге арналған.
3. Пиодермияға 0,1-2% спирттік немесе сулы ерітіндісі түріндегі антисептикалық зат.
4. Теріге жағуға арналған сеппе (2-5%) және 1-10% жақпа майлар, пасталар, спирт ерітінділері түріндегі антисептикалық зат, қабынған буындар аймағын ысқылау, -қышу, себореяда теріні сүрту үшін қолданылады.
5. Қолды дезинфекциялауға (1-13% ерітінділері), жууға және жараларды өңдеуге (0,1-0,5% ерітінділері), суды залалсыздандыру үшін қолданылады.
6. Препарат жараларды емдеуге, операциялық алаңды дайындауға арналған микробқа қарсы препарат ретінде сыртқа қолданылады.

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер:

Негізгі әдебиеттер:

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	48 беттің 33 беті	

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник /- Алматы: Эверо, 2016. - 460 с.
2. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016. - 288 с.
3. Құлмағамбетов, И.Р. Клиникалық фармакология. 1-бөлім: оқу құралы - Алматы: Эверо, 2014. - 320 бет.
4. Құлмағамбетов, И. Р. Клиникалық фармакология. II-бөлім: оқу құралы. - Алматы: Эверо, 2014. - 392 бет.
5. Кузнецова, Н. В. Клиническая фармакология: учеб.для мед. училищ и колледжей - М.: ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 272 с.
6. Рахимов, Қ.Д. Клиникалық фармакология: оқу құралы - Алматы: ЖШС "Жания-Полиграф", 2013.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З.А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016. - 184 б.с.
2. Орманов, Б. Н. Клиническая фармакология для акушеров-гинекологов: учеб.-методическая пособия / Б. Н. Орманов. - ; Утв. на центр. методич. Совете ЮКГМА. - Алматы :Эверо, 2014. - 180 с.
3. Дубицкий, А. А. Краткий справочник клинических терминов: справочное издание. - Алматы: Эверо, 2014.
4. Аскорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Аскорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық / Керимбаева З.А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М.: Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM).
3. Айдарбаева Д.К. Растительные ресурсы Казахстана и их рациональное использование. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>
4. Аймагамбетова А.О Клиническая фармакология в нефрологии. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>
5. Дюсембаева Н.К. Клинико-фармакологические подходы к периоперационной анти тромботической терапии. Уче пособие. 2016 <https://aknurpress.kz/login>
6. Фармакология негіздері және рецептурасы Шайдаров М.З., Мұхамбетов Д.Д., Мусин М.Н., Бүркітбаева С.С., Жусупова Г.Д., 2018 <https://aknurpress.kz/login>
7. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
9. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
10. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 34 беті
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		

11. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/

12. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/

13. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.

14. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.

15. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау

1. Әсер ету механизмі бойынша антисептиктердің дезинфекциялық заттардан айырмашылығы қандай?

2. Антисептиктердің негізгі топтарын атаңыз және олардың әрқайсысына мысал келтіріңіз.

3. Жараларды немесе инфекцияларды емдеу үшін антисептикті таңдауға қандай факторлар әсер етеді?

4. Антисептиктердің микроорганизмдерге әсер ету принципі қандай?

5. Операция алдында теріні өңдеу үшін қандай антисептикалық заттар қолданылады және неге?

6. Антисептикалық белсенділік дегеніміз не және оны қандай факторлар өзгерте алады?

7. Патогендік микроорганизмдермен күресуде дезинфекциялық заттардың негізгі әсер ету механизмдері қандай?

8. Медициналық аспаптарды зарарсыздандыру үшін қандай дезинфекциялық заттар қолданылады?

9. Шырышты қабаттарға антисептиктерді қолданғанда нені ескеру керек?

10. Медициналық мекемелерде антисептикалық және дезинфекциялық құралдарды қолданғанда қандай сақтық шараларын сақтау керек?

5.1. Тақырып №11. Туберкулезге қарсы дәрілер. Мерезге қарсы дәрілер. Саңырауқұлақтарға қарсы дәрілер. Вирустарға қарсы дәрілер. Қарапайымдыларға қарсы дәрілер.

5.2. Сабақтың мақсаты. Туберкулезге қарсы, мерезге қарсы, зеңге қарсы, вирусқа қарсы препараттарды, сондай-ақ қарапайымдыларға арналған препараттарды қоса, ерекше қоздырғыштардан туындаған жұқпалы ауруларды емдеу үшін қолданылатын препараттардың зерттеу топтары. Білім алушыларды әр топтың дәрілік заттардың әсер ету механизмімен, әсер ету спектрімен, көрсеткіштерімен, қарсы көрсетілімдерімен және жанама әсерлерімен таныстыру. Туберкулезді, мерезді, саңырауқұлақты, вирустық және протозойлық инфекцияларды емдеудің заманауи тәсілдерін, сондай-ақ патогеннің түрін, аурудың сатысын және пациенттің ерекшеліктерін ескере отырып, дәрілік заттарды ұтымды таңдау принциптерін қарастырыңыз.

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 35 беті

Микробқа қарсы препараттардың әртүрлі кластарын қолдану дағдыларын және қоздырғыштардағы дәріге төзімділіктің алдын алу тәсілдерін дамыту.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Білім алушыларды туберкулезге қарсы, мерезге қарсы, зеңге қарсы, вирусқа қарсы және протозойлы препараттардың жіктелуімен таныстыру.
- Дәрілік заттардың әрбір тобына әсер ету механизмдерін және негізгі көрсеткіштерін қарастырыңыз.
- Туберкулез, мерез, саңырауқұлақ, вирустық және протозойлық инфекциялардың алдын алу және емдеу тәсілдерін зерттеу.
- Дәрілік заттардың әр тобы үшін дәріге төзімділік мәселесін және оның алдын алу шараларын талқылаңыз.
- Осы топтардағы препараттарға тән негізгі жанама әсерлермен және қарсы көрсеткіштермен танысыңыз.
- Клиникалық көрініске, инфекцияның сипатына және науқастың жеке ерекшеліктеріне, сондай-ақ терапияның тиімділігін бағалауға негізделген препараттарды таңдау дағдыларын дамыту.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Туберкулезге қарсы дәрілер
2. Мерезге қарсы (сифилиске қарсы) дәрілер
3. Микоздар. Саңырауқұлаққа қарсы заттардың жіктелуі.
4. Патогендік саңырауқұлақтар тудыратын ауруларды емдеуге арналған зеңге қарсы препараттар.
5. Жүйелі микоздарда қолданатын дәрілер.
6. Шартты-патогенді микроорганизмдердің тудырған ауруларды едеуде қолданылатын препараттар.
7. Вирусқа қарсы препараттар. Жіктелуі.
8. Герпес вирусына қарсы препараттар. Дәрілік заттардың фармакологиялық сипаттамасы.
9. Тұмау вирусына қарсы препараттар. Дәрілік заттардың фармакологиялық сипаттамасы
10. Гепатит вирусына қарсы препараттар. Дәрілік заттардың фармакологиялық сипаттамасы.
11. Интерферондардың биологиялық маңызы, қасиеттері және қолданылуы
12. ЖИТС-ті емдеуге арналған препараттар.
13. Қарапайымдыларға қарсы дәрілер

Бағдарлама бойынша препараттар: нистатин, каспофунгин, амфотерицин В, гризеофульвин, тербинафин, кетоконазол (низорал), позаконазол, итроконазол, флуконазол, йод препараттары.

Рецепт түрінде жазу:

1. Жүйелі микоздарды емдейтін дәрі.
2. ІҚТ кандидомикозын емдейтін дәрі.
3. Ішке қолдануға арналған саңырауқұлаққа қарсы дәрі.
4. Дерматомикозды емдеуге қолданылатын дәрі.

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер:

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник /- Алматы: Эверо, 2016. - 460 с.
2. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016. - 288 с.
3. Құлмағамбетов, И.Р. Клиникалық фармакология. 1-бөлім: оқу құралы - Алматы: Эверо, 2014. - 320 бет.

OÑTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	48 беттің 36 беті	

4. Құлмағамбетов, И. Р. Клиникалық фармакология. II-бөлім: оқу құралы. - Алматы: Эверо, 2014. - 392 бет.

5. Кузнецова, Н. В. Клиническая фармакология: учеб. для мед. училищ и колледжей - М.: ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 272 с.

6. Рахимов, Қ.Д. Клиникалық фармакология: оқу құралы - Алматы: ЖШС "Жания-Полиграф", 2013.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З.А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016. - 184 б.с.

2. Орманов, Б. Н. Клиническая фармакология для акушеров-гинекологов: учеб.-методическая пособия / Б. Н. Орманов. - ; Утв. на центр. методич. Совете ЮКГМА. - Алматы :Эверо, 2014. - 180 с.

3. Дубицкий, А. А. Краткий справочник клинических терминов: справочное издание. - Алматы: Эверо, 2014.

4. Аскорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.

5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Аскорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық / Керимбаева З.А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.

2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М.: Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM).

3. Айдарбаева Д.К. Растительные ресурсы Казахстана и их рациональное использование. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>

4. Аймагамбетова А.О Клиническая фармакология в нефрологии. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>

5. Дюсембаева Н.К. Клинико-фармакологические подходы к периперационной анти тромботической терапии. Уче пособие. 2016 <https://aknurpress.kz/login>

6. Фармакология негіздері және рецептурасы Шайдаров М.З., Мұхамбетов Д.Д., Мусин М.Н., Бүркітбаева С.С., Жусупова Г.Д., 2018 <https://aknurpress.kz/login>

7. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/

8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/

9. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/

10. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/

11. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/

12. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/

13. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA —1979—	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 37 беті

академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.

14. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенев [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.

15. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау:

1. Туберкулезге қарсы препараттардың негізгі топтары қандай және олардың әсер ету механизмі қандай?
2. Туберкулезді емдеу үшін препараттар қалай таңдалады және неліктен бірнеше дәрілерді біріктіру маңызды?
3. Мерезді емдеу үшін қандай препараттар қолданылады және олардың аурудың қоздырғышына әсер ету механизмі қандай?
4. Микобактериялардың туберкулезге қарсы препараттарға төзімділігі қандай проблема және оның алдын алуға қандай шаралар көмектеседі?
5. Клиникалық тәжірибеде зеңге қарсы препараттардың қандай кластары қолданылады және олардың әсер ету механизмі бойынша қандай айырмашылықтары бар?
6. Жүйелі және жергілікті зеңге қарсы препараттар қандай көрсеткіштер үшін қолданылады?
7. Вирусқа қарсы препараттардың негізгі топтары қандай және олар вирустарға қалай әсер етеді?
8. Герпес вирусына және адамның иммун тапшылығы вирусына қарсы препараттардың әсер ету ерекшелігі неде?
9. Туберкулезге қарсы препараттарға қандай жанама әсерлер тән және оларды қалай азайтуға болады?
10. Қарапайымды инфекцияларды емдеу үшін қандай препараттар қолданылады және олар паразиттерге қалай әсер етеді?
11. Қарапайымдылар мен саңырауқұлақ инфекцияларымен күресу үшін қандай жағдайларда біріктірілген емдеу режимдері тағайындалады?
12. Вирустық инфекцияның түріне байланысты вирусқа қарсы препарат қалай таңдалады?
13. Саңырауқұлаққа қарсы және вирусқа қарсы препараттарға төзімділіктің алдын алу үшін қандай шаралар бар?
14. Мерезді емдеудің негізгі принциптері қандай және дозаны және емдеу курсы таңдағанда нені ескеру керек?
15. Вирустық инфекцияларды емдеуде иммундық жүйенің рөлі қандай және препараттар иммундық жауапты қалай күшейте немесе модуляциялай алады?

5.1. Тақырып №12. Қан жүйесіне ісер ететін дәрілік заттар. Тромбоциттердің агрегациясына, қанның ұюына және фибринолизге әсер ететін дәрілер. Қатерлі ісіктерде қолданылатын құралдар. Дәрілік заттармен жіті улануды емдеудің жалпы принциптері.

5.2. Сабақтың мақсаты: Білім алушыларды қан жүйесіне әсер ететін фармакологиялық препараттармен, олардың әсер ету механизмдерімен, көрсеткіштерімен және қарсы көрсеткіштерімен таныстыру. Антикоагулянттар, антиагреганттар, анемияны емдеуге арналған

OÑTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	48 беттің 38 беті	

препараттар, организмдегі темір деңгейін реттейтін препараттар, сондай-ақ қанның ұюына әсер ететін препараттар сияқты препараттардың негізгі топтарын қарастырыңыз. Қан тұзу және коагуляцияның бұзылуымен байланысты әртүрлі ауруларды емдеудегі олардың рөлін, сонымен қатар жанама әсерлерін және клиникалық тәжірибеде қолдану принциптерін талқылаңыз.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Антикоагулянттарды, олардың әсер ету механизмдерін және қолдану көрсеткіштерін зерттеу.
- Антиагреганттарды қарастыру, олардың тромбоздың алдын алу және емдеудегі рөлі.
- Анемияны емдеуге арналған препараттармен таныстыру, олардың гемоглобин деңгейіне және эритроциттер санына әсері.
- Ағзадағы темір деңгейін реттейтін препараттарды қарастыру және оларды темір тапшылығы анемиясында қолдану.
- Қанның ұюына әсер ететін дәрілік заттарды, олардың көрсеткіштері мен мөлшерлеу сипаттамаларын зерттеу.
- Жанама әсерлерін, қарсы көрсетілімдерін және басқа препараттармен әрекеттесуін бағалау.
- Клиникалық жағдайға байланысты қан жүйесіндегі бұзылыстарды түзету үшін препараттарды таңдау принциптерін түсіну.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Эритропоезді күшейтетін дәрілер
2. Лейкопоезді күшейтетін дәрілер
3. Гемостаз жүйесіне әсер ететін дәрілер
4. Қатерлі ісіктерге сипаттама
5. Қатерлі ісік өсу биохимиясы
6. Канцерогенездің молекулярлы аспекті
7. Қатерлі ісікке биохимиялық диагностика
8. Қатерлі және қатерсіз өспелердің айырмашылықтары
9. Қатерлі ісіктің биологиялық емі
10. Ісікке қарсы іс-әрекет.
11. Ісіктерді анықтайтын әдістер

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник / - Алматы: Эверо, 2016. - 460 с.
2. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016. - 288 с.
3. Құлмағамбетов, И.Р. Клиникалық фармакология. 1-бөлім: оқу құралы - Алматы: Эверо, 2014. - 320 бет.
4. Құлмағамбетов, И. Р. Клиникалық фармакология. II-бөлім: оқу құралы. - Алматы: Эверо, 2014. - 392 бет.
5. Кузнецова, Н. В. Клиническая фармакология: учеб. для мед. училищ и колледжей - М.: ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 272 с.
6. Рахимов, Қ.Д. Клиникалық фармакология: оқу құралы - Алматы: ЖШС "Жания-Полиграф", 2013.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З.А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016. - 184 б.с.

OÑTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	48 беттің 39 беті	

2. Орманов, Б. Н. Клиническая фармакология для акушеров-гинекологов: учеб.-методическая пособия / Б. Н. Орманов. - ; Утв. на центр. методич. Совете ЮОГМА. - Алматы: Эверо, 2014. - 180 с.
3. Дубицкий, А. А. Краткий справочник клинических терминов: справочное издание. - Алматы: Эверо, 2014.
4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық / Керимбаева З.А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.
2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М.: Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM).
3. Айдарбаева Д.К. Растительные ресурсы Казахстана и их рациональное использование. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>
4. Аймагамбетова А.О Клиническая фармакология в нефрологии. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>
5. Дюсембаева Н.К. Клинико-фармакологические подходы к периоперационной антитромботической терапии. Уче пособие. 2016 <https://aknurpress.kz/login>
6. Фармакология негіздері және рецептурасы Шайдаров М.З., Мұхамбетов Д.Д., Мусин М.Н., Бүркітбаева С.С., Жусупова Г.Д., 2018 <https://aknurpress.kz/login>
7. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elibr.kz/ru/search/read_book/3134/
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elibr.kz/ru/search/read_book/3135/
9. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elibr.kz/ru/search/read_book/835/
10. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elibr.kz/ru/search/read_book/836/
11. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elibr.kz/ru/search/read_book/6463/
12. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elibr.kz/ru/search/read_book/6462/
13. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.
14. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.
15. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 40 беті

5.7. Бақылау:

1. Антикоагулянттарға қандай препараттар тобы жатады және олар қан айналым жүйесіне қалай әсер етеді?
2. Антиагреганттардың әсер ету механизмі қандай және олар қандай ауруларға қолданылады?
3. Анемияны емдеу үшін қандай препараттар қолданылады және олар гемопоэзді жақсартуға қалай көмектеседі?
4. Денедегі темір деңгейін реттейтін дәрі-дәрмектер темір тапшылығы анемиясын емдеуге қалай әсер етеді?
5. Антикоагулянттар мен антиагреганттар арасындағы айырмашылық неде? Бұл препараттар қашан қолданылады?
6. Антикоагулянттарды қолданғанда қандай жанама әсерлер болуы мүмкін және оларды қалай болдырмауға болады?
7. Тромбофилия немесе қан кету кезінде қан ұюына қарсы препараттар қалай қолданылады?
8. Анемияны оның себебіне қарай емдеу үшін препаратты қалай таңдауға болады (темір тапшылығы, В12 тапшылығы және т.б.)?
9. Операциядан кейін немесе науқас ұзақ уақыт қозғалыссыз қалғанда қан ұйығыштарының алдын алу үшін қандай препараттар қолданылады?
10. Созылмалы қан жоғалту үшін қандай препараттарды қолдануға болады және олар қанның құрамына қалай әсер етеді?
11. «Тромбофилия» дегеніміз не және оны түзету үшін қандай препараттар қолданылады?
12. Антикоагулянттарды қолдануға қарсы көрсетілімдер қандай және оларды қолдану кезінде асқинуларды қалай болдырмауға болады?
13. Қан жүйесіне әсер ететін препараттар басқа препараттармен, мысалы, стероидты емес қабынуға қарсы препараттармен немесе антибиотиктермен қалай әрекеттеседі?

5.1. Тақырып №14. Қатерлі ісіктерде қолданылатын құралдар. Дәрілік заттармен жіті улануды емдеудің жалпы принциптері.

5.2. Сабақтың мақсаты: Ісікке қарсы (антибластомалық) препараттарды, олардың жіктелуін, әсер ету механизмдерін, көрсеткіштерін, қарсы көрсеткіштерін және жанама әсерлерін оқып білу. Білім алушыларда қатерлі ісіктерді емдеудің фармакологиялық принциптері, сонымен қатар онкологиялық тәжірибеде химиотерапевтік, биологиялық препараттар және мақсатты терапияның рөлі туралы түсінік қалыптастыру. Қатерлі ісіктің әртүрлі түрлерінде ісікке қарсы препараттарды қолдану ерекшеліктерін қарастырыңыз, емдеудің тиімділігін бағалаңыз, сонымен қатар жанама әсерлер мен дәрілік өзара әрекеттесуді ескеруді үйреніңіз. Білім алушыларды ісікке қарсы фармакотерапия саласындағы соңғы жетістіктермен таныстыру.

5.3. Оқыту міндеттері.

- Студенттерді ісікке қарсы препараттардың жіктелуімен таныстыру: цитотоксикалық препараттар, мақсатты препараттар, гормоналды препараттар және биологиялық препараттар.
- Ісікке қарсы препараттардың әртүрлі топтарының әсер ету механизмдерін, олардың жасушалық циклге және ісік жасушаларына әсерін зерттеу.
- Қатерлі ісіктердің әртүрлі түрлерінде бластомаға қарсы препараттарды қолданудың көрсеткіштері мен қарсы көрсеткіштерін қарастырыңыз.
- Химиотерапиялық препараттардың жанама әсерлерін, олардың алдын алу және емдеу әдістерін талдаңыз.

O'NTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	77/11-1 (2024-2025) 48 беттің 41 беті

- Қатерлі ісік түріне, аурудың сатысына байланысты ісікке қарсы препараттарды таңдау дағдыларын дамыту, сонымен қатар науқастың жеке ерекшеліктерін ескеру.
- Студенттерді онкологиялық ауруларды емдеудің заманауи әдістерімен, мысалы, мақсатты терапия және иммунотерапиямен таныстыру.

5.4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Ісікке қарсы препараттардың классификациясы.
2. Алкилирлеуші заттардың әсер ету механизмі және оларды қолдану көрсеткіштері.
3. Ісікке қарсы препараттардың жанама әсерлері.
4. Қатерлі ісіктерді емдеудегі антиметаболиттердің рөлі, олардың әсер ету механизмі.
5. Мақсатты ісік терапиясын қолдану принциптері.
6. Протеинкиназа ингибиторларын қатерлі ісіктерді емдеуде қолдану ерекшеліктері.
7. Қатерлі ісіктерді емдеуде иммунотерапияны (бақылау пунктiнiң ингибиторлары) қолдану көрсеткіштері.
8. Гормондық ісікке қарсы препараттар және олардың қолданылуы.
9. Қатерлі ісіктерді емдеудегі биотерапияның рөлі.
10. Аралас химиотерапияның принциптері және оның монотерапиядан артықшылығы.

5.5. Оқыту және оқыту әдістері: шағын топтарда жұмыс; ситуациялық есептерді шешу, семинарлар, TBL, CBL, SBL.

5.6. Әдебиеттер

Негізгі әдебиеттер:

1. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1: учебник /- Алматы: Эверо, 2016. - 460 с.
2. Калиева, Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 2: учебник / Ш.С. Калиева, Н.А. Симохина. - Алматы: Эверо, 2016. - 288 с.
3. Құлмағамбетов, И.Р. Клиникалық фармакология. I-бөлім: оқу құралы - Алматы: Эверо, 2014. - 320 бет.
4. Құлмағамбетов, И. Р. Клиникалық фармакология. II-бөлім: оқу құралы. - Алматы: Эверо, 2014. - 392 бет.
5. Кузнецова, Н. В. Клиническая фармакология: учеб.для мед. училищ и колледжей - М.: ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 272 с.
6. Рахимов, Қ.Д. Клиникалық фармакология: оқу құралы - Алматы: ЖШС "Жания-Полиграф", 2013.

Қосымша әдебиеттер

1. Дәнекер ұлпалар ауруларының фармакотерапиясы: оқулық / З.А. Керимбаева [ж.б.]. - Алматы: Эверо, 2016. - 184 б.с.
2. Орманов, Б. Н. Клиническая фармакология для акушеров-гинекологов: учеб.-методическая пособия / Б. Н. Орманов. - ; Утв. на центр. методич. Совете ЮКГМА. - Алматы: Эверо, 2014. - 180 с.
3. Дубицкий, А. А. Краткий справочник клинических терминов: справочное издание. - Алматы: Эверо, 2014.
4. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
5. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электронды ресурстар:

1. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы. [Электронный ресурс]: Оқулық / Керимбаева З.А., Орманов Н.Ж., Джакипбекова З.К., Орманов Т.Н. Шымкент, 2018ж.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар	48 беттің 42 беті	

2. Клиническая фармакология [Электронный ресурс]: учебник / под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. - 3-е изд., перераб. и доп. - Электрон.текстовые дан. (41,8 Мб). - М.: Изд. группа "ГЭОТАР-Медиа", 2012. - 840 с. эл. опт.диск (CD-ROM).
3. Айдарбаева Д.К. Растительные ресурсы Казахстана и их рациональное использование. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>
4. Аймагамбетова А.О Клиническая фармакология в нефрологии. Учебное пособие. 2019 <https://aknurpress.kz/login>
5. Дюсембаева Н.К. Клинико-фармакологические подходы к периоперационной анти тромботической терапии. Уче пособие. 2016 <https://aknurpress.kz/login>
6. Фармакология негіздері және рецептурасы Шайдаров М.З., Мұхамбетов Д.Д., Мусин М.Н., Бүркітбаева С.С., Жусупова Г.Д., 2018 <https://aknurpress.kz/login>
7. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-1 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3134/
8. Орманов Н.Ж., Фармакотерапия (дәрілермен науқастарды емдеу) клиникалық фармакология. Том-2 - Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/3135/
9. Калиева Ш.С., Минакова Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия. Том 1 – Учебник. – Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/835/
10. Калиева Ш.С., Симохина Н.А. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия /Том 2 – Учебник / Калиева Ш.С., Симохина Н.А. / Алматы: издательство: «Эверо», 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/836/
11. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в ревматологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6463/
12. Калиева Ш.С. Клиническая фармакология и рациональная фармакотерапия в гастроэнтерологии: учебник. Алматы: Эверо, 2020. https://elib.kz/ru/search/read_book/6462/
13. Фундаментальная фармакология в терминах и понятиях : учебное пособие / М. П. Якушев, Е. В. Катков, С. В. Денисова [и др.]. — Кемерово : Кемеровская государственная медицинская академия, 2010. — 140 с. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/6249>.
14. Фармакология : оқу құралы / Б. Д. Айтжанов, Н. А. Заманбеков, Ә. М. Өтенов [и др.] ; под редакцией Б. Д. Айтжанов. — Алматы : Нур-Принт, 2014. — 495 с. — ISBN 978-601-7390-50-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/67173>.
15. Федюкович, Н. И. Фармакология : учебник / Н. И. Федюкович, Э. Д. Рубан. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2020. — 703 с. — ISBN 978-5-222-35174-1. — Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. — URL: <https://www.iprbookshop.ru/102157.html> (дата обращения: 20.09.2024).

5.7. Бақылау:

1. Ісікке қарсы препараттардың жіктелуі қандай және оларға жататын дәрілердің негізгі топтары қандай?
2. Алкирлеуші заттардың әсер ету механизмі қандай және оларды қолдануға қандай көрсеткіштер бар?
3. Қатерлі ісікке қарсы препараттарға қандай жанама әсерлер тән және оларды қалай азайтуға болады?
4. Қатерлі ісіктерді емдеуде антиметаболиттер қандай рөл атқарады және олардың әсер ету механизмі қандай?
5. Мақсатты ісік терапиясын қолданудың негізінде қандай принциптер жатыр?
6. Протеинкиназа ингибиторларын қатерлі ісіктерді емдеуде қолданудың ерекшеліктері қандай?

ОҢТҰСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы	77/11-1 (2024-2025)	48 беттің 43 беті
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		

7. Қатерлі ісіктерді емдеуде иммунотерапияны (бақылау пунктiнiң тежегiштерiн) қолдануға қандай көрсеткiштер бар?
8. Гормоналды iсiкке қарсы препараттар қалай әсер етедi және олар қандай жағдайларда қолданылады?
9. Қатерлі ісіктерді емдеуде биотерапияның рөлі қандай және бұл категорияға қандай препараттар кіреді?
10. Біріктірілген химиотерапияның принциптері қандай және монотерапиямен салыстырғанда оның артықшылықтары қандай?

Бағалау парағы

№	Бағалау критериилері	Денгейі			
		Өте жақсы	Жақсы	Қанағаттанарлық	Қанағаттанарлықсыз
1	Фармакологияның анықтамасы және міндеттерін біледі. Дәрілердің фармакокинетикасы мен фармакодинамикасы туралы түсінікті меңгерген.	10	7,5	5	0
2	Дәрілік құралдардың фармакокинетикасы: дәрілерді ағзаға енгізудің жолдарын біледі.	10	7,5	5	0
3	Дәрілердің сіңірілуі: механизмі, сіңірілуге әсер ететін факторлары, биосіңімділікке, биоэквиваленттілікке анықтама бере алады.	10	7,5	5	0
4	Дәрілік заттардың ағзада таралуын, гистогематикалық кедергілер туралы түсінікті біледі.	10	7,5	5	0
5	Фармакодинамика сұрақтарын түсінеді және фармакодинамикалық параметрлерге анықтама бере алады.	10	7,5	5	0
6	Доза және оның түрлерін айта алады.	10	7,5	5	0
7	Дәрілік құралдарды қайталап қабылдағанда пайда болатын әсерлерді айта алады және сипаттама бере алады.	10	7,5	5	0
8	Дәрілердің әсерінің биоритмдерге тәуелділігін түсіндіре алады. Хронофармакология түсінігін меңгерген.	10	7,5	5	0
9	Дәрілердің әсерінің ағзаның жағдайына (жасы, жынысы, жеке ерекшеліктері және т.б.) байланысты екендігін түсіндіре алады.	10	7,5	5	0
10	Дәрілердің жанама әсерлерінің түрлерін біледі, түсіндіре алады.	10	7,5	5	0

Бағалау парағы

№	Бағалау критерии	Денгей			
		те жақсы	Жақсы	Қанағаттанарлық	Қанағаттанарлықсыз
1	Фармакологияға ғылыми пән ретінде сипаттама береді. Фармакологияның негізгі бөлімдерін атайды	10	7,5	5	0
2	Терминдерге анықтама береді: дәрілік зат, дәрілік құрал, дәрілік препарат,	10	7,5	5	0

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы		77/11-1 (2024-2025)
Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		48 беттің 45 беті

	дәрілік шикізат				
3	Дәрілік заттарды мемлекеттік тізілімде тіркеу мақсатын түсіндіреді	10	7,5	5	0
4	Терминдерге анықтама береді: халықаралық патенттелмеген атау (INN), сауда атауы, патенттелген сауда атауы, дәрілік-генерик.	10	7,5	5	0
5	Дәрілік заттар атауларының пайда болу принциптерін түсіндіреді	10	7,5	5	0
6	Рецепт дегеніміз не? Рецептті құрайтын бөліктерді атайды.	10	7,5	5	0
7	Дәрілік түрлерге анықтама береді: "ұнтақ", "түйіршіктер", "драже", "таблеткалар", "капсулалар".	10	7,5	5	0
8	"Линимент", "Гель", "Мазь", "паста", "суппозиторийлер", "Бұласыр" дәрілік түріне анықтама береді.	10	7,5	5	0
9	Сұйық дәрілік түрлерді тізімдейді және оларға анықтама береді	10	7,5	5	0
10	Дәрілік заттарды жазып беру ережесін регламенттейтін нормативтік құжаттарды біледі	10	7,5	5	0

Бағалау парағы

№	Бағалау критерийі	Деңгей			
		Өте жақсы	Жақсы	Қанағаттанарлық	Қанағаттанарлықсыз
1	Дәрілік заттардың классификациясы номенклатурасына бағыттала алады.	10	7,5	5	0
2	Дәрілік препараттардың фармакологиялық әсерлерін біледі.	10	7,5	5	0
3	Дәрілік препараттардың фармакодинамикасын біледі және схемалық түрде түсіндіре алады.	10	7,5	5	0
4	Дәрілік заттардың фармакокинетикасын біледі және схемалық түрде түсіндіре алады.	10	7,5	5	0
5	Дәрілердің әсер ету механизмдерін біледі және түсіндіре алады.	10	7,5	5	0
6	Фармакологиялық топтың дәрілерінің жанама әсерлерін біледі.	10	7,5	5	0
7	Препараттардың қолдану көрсеткіштерін біледі.	10	7,5	5	0
8	Препараттардың қолдануға қарама қарсы көрсеткіштерін біледі.	10	7,5	5	0
9	Препараттардың дозаларын біледі, есептей	10	7,5	5	0

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН

**MEDISINA
AKADEMIASY**

«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ

SOUTH KAZAKHSTAN

**MEDICAL
ACADEMY**

АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»

«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы

77/11-1 (2024-2025)

Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар

48 беттің 46 беті

	алады				
10	Препараттарға әр түрлі дәрілік түрлерге рецепт жаза алады.	10	7,5	5	0

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН

**MEDISINA
AKADEMIASY**

«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ

SOUTH KAZAKHSTAN

**MEDICAL
ACADEMY**

АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»

«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы

77/11-1 (2024-2025)

Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар

48 беттің 47 беті

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН

**MEDISINA
AKADEMIASY**

«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ

SOUTH KAZAKHSTAN

**MEDICAL
ACADEMY**

АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»

«ОҚМА» АҚ жанындағы медицина колледжі «Фармацевтикалық пәндер» кафедрасы

77/11-1 (2024-2025)

Симуляциялық сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар

48 беттің 48 беті